

Jaarverslag 2015

brabant **Water**

Altijd. Overal.

© 2016 Brabant Water NV

Bezoekadres

Magistratenlaan 200
5223 MA 's-Hertogenbosch

Postadres

Postbus 1068
5200 BC 's-Hertogenbosch

Telefoon 073 683 88 88

e-mail communicatie@brabantwater.nl

internet www.brabantwater.nl

Colofon

Samenstelling Brabant Water

Inhoud

Voorwoord van de directie.....	5
Bericht van de Raad van Commissarissen van Brabant Water NV	6
 Jaarverslag 2015 van de directie	 13
Over Brabant Water	14
Kengetallen Brabant Water NV	17
Ondernemingsstructuur Brabant Water Groep	19
Risicomanagement.....	20
Van bron tot kraan	24
Ruimte voor natuur	25
Het gaat hard met zacht water.....	27
Leidingnet van de toekomst	29
Inzet op klantbeleving	31
De kwaliteit van verduurzaming verhogen	33
Zelforganiserende teams.....	35
Financiën.....	37
 Jaarrekening 2015	 41
Geconsolideerde jaarrekening	41
Enkelvoudige jaarrekening	73
 Overige gegevens.....	 83
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	84
Winstbestemming	86
Afkorting.....	87

Voorwoord van de directie

“Brabant Water is volop in beweging. Met 30 productiebedrijven, een waterleidingnetwerk van 18.000 kilometer en duizenden hectare grond gebeurt er altijd wel iets bijzonders. Maar ondanks de dynamiek van elke dag blijven we vooral ook vooruitkijken.

We zorgen ervoor dat onze klanten altijd en overal in Brabant kunnen rekenen op zuiver en veilig drinkwater. Dat is onze kerntaak en die moeten we perfect beheersen. Maar bij Brabant Water willen we nadrukkelijk meer doen. Niet omdat de Drinkwaterwet dat voorschrijft maar omdat we in ons proces van bron tot kraan op veel onderdelen van toegevoegde waarde willen zijn. Niemand verplicht ons klimaatneutraal te zijn, het water zacht te maken, de biodiversiteit te vergroten of een opleidingscentrum op te richten. Maar we doen het wel. Deels vanuit ons respect voor de natuur en deels omdat we veel waarde hechten aan publiek vertrouwen. Het is belangrijk dat we als organisatie van maatschappelijke betekenis zijn. Onze klanten mogen erop vertrouwen dat wij – van de winning van onze grondstof tot het afleveren van water bij hen thuis – meer dan ons uiterste best doen.

Dat méér doen heeft zich vertaald in een aantal mooie projecten en mijlpalen. Zo is onlangs het online klantportaal Mijn Brabant Water gelanceerd. Achter elke klant zit een verhaal en dit klantportaal helpt ons om veel beter in te spelen op de beleving van onze klanten. Ze worden zo zelfs onderdeel van onze bedrijfsvoering. Ook is een besluit genomen over het Masterplan Vitalisatie. We zullen jaarlijks maar liefst 30 miljoen euro investeren in ons leidingnet, zodat het toekomstbestendig blijft. Maar ook zijn we trots op het Deltaplan Ontharding, dat in 2011 is gestart en in 2017 afgerond wordt.

Die manier van denken – meerwaarde willen leveren aan iets wat ertoe doet – zorgt voor een enorme bevlogenheid bij onze medewerkers. Er werken bij Brabant Water gelukkig heel veel mensen die de energie en passie hebben om iets verder te kijken dan alleen onze wettelijke taak. Samen blijven we de komende jaren werken aan het uitzetten van lijnen voor verdere verbetering. Dat constant verbeteren doen we met al onze activiteiten. Iedere dag opnieuw. Want Brabant Water is volop in beweging, net als onze omgeving, onze maatschappij, onze klanten en onze techniek.”

Guiljo van Nuland

Algemeen Directeur Brabant Water NV

Bericht van de Raad van Commissarissen van Brabant Water NV

Jaarrekening

Het Bestuur van Brabant Water NV heeft ons de door hem opgemaakte jaarrekening over het jaar 2015 voorgelegd, samen met het verslag over het door de Directie gevoerde beleid. De Raad van Commissarissen heeft de opgemaakte jaarrekening over 2015 laten onderzoeken door Deloitte Accountants. De goedkeurende controleverklaring van de accountant is in het verslag opgenomen. De Raad heeft besloten de jaarrekening door te sturen naar de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en stelt u voor de Jaarrekening 2015 ongewijzigd vast te stellen. Verder stelt de Raad u voor decharge te verlenen aan de Directie voor haar bestuur en aan de Raad van Commissarissen voor zijn toezicht.

Corporate Governance

De Raad en het Bestuur onderschrijven het belang van een deugdelijk ondernemingsbestuur voor Brabant Water. Om deze reden is al eerder besloten de Corporate Governance Code vrijwillig toe te passen voor die onderdelen die ook voor onze onderneming aan de orde zijn.

Brabant Water is een naamloze vennootschap waarop het verzwakt structuurregime van toepassing is. Dit betekent onder andere dat het Bestuur wordt benoemd door de Algemene Vergadering op bindende voordracht van de Raad. De Algemene Vergadering benoemt eveneens, op voordracht van de Raad, de commissarissen.

De verhoudingen tussen de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, de Raad van Commissarissen en het Bestuur zijn vastgelegd in diverse regelingen, alsmede in de statuten. Tevens zijn voor de vaste commissies van de Raad reglementen opgesteld. Deze stukken zijn op de website van de onderneming gepubliceerd. In 2015 zijn een aantal regelingen geactualiseerd.

Samenstelling en omvang van de Raad

In 2010 zijn met de Algemene Vergadering afspraken gemaakt over de omvang van de Raad. Besloten is dat de omvang van tien leden gefaseerd wordt teruggebracht naar vijf leden in 2014. De afgesproken samenstelling, zoals hierna aangegeven, is sinds 2014 bereikt:

- twee leden met een actieve functie in het openbaar bestuur van de aandeelhoudende gemeenten (categorie A);
- een lid op voorstel van het College van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant (categorie B);
- een lid op basis van het versterkt aanbevelingsrecht van de Ondernemingsraad (categorie C);
- een lid, niet afkomstig vanuit de bovengenoemde achtergronden (categorie D).

In 2015 waren drie commissarissen, mevrouw J. Leemhuis-Stout, mevrouw M. Rookmaker en de heer H. Hellegers, volgens rooster aftredend en niet meer herbenoembaar. Gelet op de hiervoor genoemde afspraak is door de Raad de volgende voordracht gemaakt om in de vacatures te voorzien:

- voor categorie A: mevrouw J.A.M. Thijs-Rademakers
- voor categorie B: mevrouw drs.ir. J.M. Driessen
- voor categorie C: mevrouw drs. C.J.M.A. van Esch

De werving heeft plaatsgevonden volgens de vastgestelde procedure met openbare werving en deskundige externe begeleiding. De voorgedragen personen zijn vervolgens door de Algemene Vergadering op 1 juli van het verslagjaar benoemd.

De Raad dankt mevrouw Leemhuis-Stout, mevrouw Rookmaker en de heer Hellegers voor de wijze waarop zij

Bericht van de Raad van Commissarissen van Brabant Water NV

vele jaren lang zich als commissaris hebben ingezet voor de belangen van de vennootschap.

Na het aftreden van bovengenoemde personen heeft de Raad de heer mr. H.B. Hieltjes benoemd tot secretaris van de Raad.

Per 1 januari 2011 is de Wet Bestuur en Toezicht in werking getreden. De wet bevat onder andere een bepaling over een evenwichtige verdeling van zetels over mannen en vrouwen. De wet gaat uit van een evenwichtige verdeling van ten minste 30% mannen en ten minste 30% vrouwen. Per 31 december 2015 bedraagt de verdeling in de Raad 40 % mannen en 60 % vrouwen. De Raad is derhalve volgens de wet op dit punt evenwichtig samengesteld.

Het Bestuur van de vennootschap bestaat uit één (statutair) directeur.

De samenstelling van de Raad per 31 december 2015 is opgenomen op pagina 9 van dit Jaarverslag.

Zelfevaluatie van de Raad

In het licht van het vertrek in 2015 van drie van de vijf commissarissen en de invulling van de vacatures die daardoor ontstaan, heeft de Raad uitgebreid stilgestaan bij de gewenste profielen van nieuwe leden van de Raad. Bij de voordrachten voor benoeming van nieuwe leden door de Algemene Vergadering heeft de Raad groot belang gehecht aan een evenwichtige samenstelling en complementaire vaardigheden van deze leden, die tevens aansluiten bij de aard en omvang van de onderneming.

Voorts zijn afspraken gemaakt over de gewenste educatie van leden van de Raad en de wijze waarop de vennootschap hierin een faciliterende rol zal spelen.

Ook is uitgebreid aandacht besteed aan de interactie tussen de Raad en het Bestuur, die als constructief en positief wordt ervaren.

Op voorstel van de Raad organiseert het Bestuur voor nieuwe vertegenwoordigers van de aandeelhouders in de Algemene Vergadering periodiek een informatiebijeenkomst. Alle aandeelhouders ontvangen daarnaast enkele malen per jaar de Nieuwsbrief van de bestuurder.

Tweemaal per jaar wordt door de commissaris die de Overlegvergadering met de Ondernemingsraad heeft bijgewoond verslag gedaan van de wijze waarop deze vergaderingen zijn verlopen.

Invulling toezicht

De Raad kwam in 2015 zesmaal in vergadering bijeen. Bij deze vergaderingen is het Bestuur aanwezig. Tijdens de vergaderingen en in overige contacten met het Bestuur heeft de Raad gesproken over de strategie van de

onderneming, de behaalde resultaten, de plannen voor de komende periode en alle overige relevante zaken die onder de aandacht van de Raad kwamen of werden gebracht.

In 2015 is door het Bestuur ten behoeve van de Raad een speciale themabijeenkomst gehouden over het deelnemingenbeleid van de vennootschap. Brabant Water heeft tezamen met collega-drinkwaterbedrijven een aantal minderheidsdeelnemingen (onder andere laboratorium, onderzoek en reststoffenterugwinning). Daarnaast is de vennootschap 100% eigenaar van enkele bedrijven die werkzaam zijn op de vrije markt, waarbij de werkzaamheden in het verlengde liggen van de drinkwatersector. Om de risico's voor de gebonden klant van het drinkwaterbedrijf te minimaliseren, zijn deze activiteiten ondergebracht in afzonderlijke juridische entiteiten. Tussen Brabant Water en deze commerciële bedrijven zijn marktconforme tarieven en voorwaarden vastgelegd.

In 2015 werden daarnaast de volgende onderwerpen behandeld:

- De potentiële bedreigingen van het grondwater (als bron voor de drinkwatervoorziening in Noord-Brabant) als gevolg van plannen voor schaliegaswinning en opslag van kernafval in de Brabantse bodem vragen continu aandacht.
- De voortgang van de gerechtelijke procedure over de afwikkeling van de te betalen schadeloosstelling aan de NV Tilburgsche Waterleiding-Maatschappij (TWM) in verband met de gedwongen overgang van het distributiegebied naar Brabant Water en de mogelijke financiële consequenties daarvan voor de solvabiliteit van de onderneming.
- Werving en selectie van commissarissen in relatie tot het gewenste profiel van nieuwe commissarissen.
- Af- en aantreden van nieuwe commissarissen met vaststelling van nieuwe taken binnen de Raad en commissies van de Raad.
- Financiële regulering in het kader van de Drinkwaterwet volgens de methode van de Weighted Average Cost of Capital (WACC).
- Jaarverslag 2014 alsmede het verslag van de accountant.
- Financiële kwartaalrapportages 2015.
- Begroting en watertarieven 2016.
- Omvorming van de Remuneratiecommissie van de Raad en uitbreiding van de taken van deze commissie tot Governancecommissie.
- Actualisering van de reglementen van de Raad en zijn commissies.
- Resultaten van de financiële prestatievergelijking in de drinkwatersector over het jaar 2014.
- Uitgangspunten voor de streefsolvabiliteit.

De Raad heeft op dit moment twee vaste commissies ingesteld: de Auditcommissie en de Governancecommissie.

Auditcommissie

De Auditcommissie adviseert de Raad bij de uitvoering van zijn taak tot het houden van toezicht op de interne risicobeheers- en controlesystemen alsmede de jaarverslaglegging.

De Auditcommissie heeft in 2015 onder meer vergaderd over de financiële informatieverschaffing, (ontwerp-jaarrekening, begroting en watertarieven 2016 en realisatiecijfers 2015). Tevens is van gedachten gewisseld om te zijner tijd, na afronding van het TWM-dossier, nut en noodzaak van een eventuele streefsolvabiliteit te bespreken met de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Voorts is aan de orde geweest de mogelijkheid om in de toekomst te komen tot een meer uitgebreide controleverklaring van de externe accountant.

Governancecommissie

De Governancecommissie heeft als een van haar taken de Raad te adviseren over de vaststelling van de jaarlijkse remuneratie van het Bestuur, passend binnen het door de Algemene Vergadering vastgesteld bezoldigingsbeleid en de WNT-regels.

Overige taken zijn onder andere werving en selectie van leden van de Raad en het Bestuur en governance vraagstukken met betrekking tot de vennootschap.

De Commissie heeft voorstellen gedaan voor de remuneratie van het Bestuur in 2015, passend binnen het bestaande beleid en de regels van de WNT. Tevens werd met het Bestuur een jaarlijks evaluatiegesprek gehouden. Daarbij werd gesproken over het functioneren, mede in relatie tot de daartoe door de Raad opgestelde criteria. Voorbeelden zijn de positie in de landelijke benchmark, arbeidsverzuim alsmede digitale en telefonische bereikbaarheid.

Tot slot

De Raad spreekt tot slot zijn dank en waardering uit voor de wijze waarop Bestuur, Ondernemingsraad en medewerkers van Brabant Water zich in het verslagjaar hebben ingezet voor de belangen van de onderneming.

's-Hertogenbosch, 14 april 2016

Namens de Raad van Commissarissen van

Brabant Water NV

Mr. J.M.L. Niederer, voorzitter

Mr. H.B. Hieltjes, secretaris

Samenstelling Raad van Commissarissen per 31 december 2015

De heer mr. J.M.L. Niederer – voorzitter

Burgemeester van de gemeente Roosendaal

- Voorzitter van de klachtencommissie van de Woningstichting Woensdrecht
- Lid van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, voorzitter sectie TBS
- Voorzitter van de Vereniging voor Behartiging van de belangen van Burgemeesters

Mevrouw drs. ir. J.M. Driessen - lid

Voormalig directielid diverse commerciële bedrijven

Mevrouw drs. C.J.M.A. van Esch - plaatsvervangend secretaris

Directeur GGD Hart voor Brabant

- Lid Raad van Toezicht Stichting De waarden

De heer mr. H.B. Hieltjes - secretaris

Director NL Financial Investments

- Lid Bestuur van de Unie van Waterschappen
- Lid Dagelijks Bestuur van waterschap Brabantse

Delta

- Lid Raad van Commissarissen N.V. Slibverwerking Noord-Brabant

Mevrouw J.A.M. Thijs-Rademakers – plaatsvervangend voorzitter

Burgemeester van de gemeente Eersel

- Voorzitter Intergemeentelijke Sociale Dienst
- Voorzitter provinciale Stuurgroep 'Samen sterk in buitengebied'
- Vicevoorzitter Raad van Toezicht Savant

Samenstelling Auditcommissie

De heer mr. H.B. Hieltjes - voorzitter

Mevrouw J.A.M. Thijs-Rademakers - lid

Samenstelling Governancecommissie

Mevrouw drs. Ir.J.M. Driessen - voorzitter

Mevrouw drs. C.J.A.M. van Esch - lid

De heer J.M.L. Niederer – lid

Van links naar rechts: mevrouw drs. C.J.M.A. van Esch, mevrouw drs. ir. J.M. Driessen, mevrouw J.A.M. Thijs-Rademakers, de heer mr. J.M.L. Niederer en de heer mr. H.B. Hieltjes.

Algemene Vergadering van Aandeelhouders

De Algemene Vergadering heeft een vaste Aandeelhouderscommissie ingesteld om de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering voor te bereiden. Deze commissie is op 13 mei 2015 bijeengekomen om de onderwerpen op de agenda van de komende aandeelhoudersvergadering met het Bestuur te bespreken.

In het bijzonder is aandacht besteed aan de voortgang van de gerechtelijke procedure over de te betalen financiële schadeloosstelling in het TWM-dossier. Daarnaast zijn het Jaarverslag en de Jaarrekening over het jaar 2014, de voorgestelde tarieven voor 2016 en de voordrachten voor benoeming van drie nieuwe commissarissen besproken.

De commissie heeft over alle voorgelegde onderwerpen schriftelijk advies uitgebracht aan de Algemene Vergadering.

De jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders vond plaats op 19 juni 2015. Tijdens deze bijeenkomst werd het advies van de Aandeelhouderscommissie besproken, de Jaarrekening 2014 vastgesteld en decharge verleend aan de Directie voor haar bestuur en aan de Raad van Commissarissen voor zijn toezicht.

De Algemene Vergadering verleende goedkeuring aan het besluit van het Bestuur om de watertarieven voor wat betreft de m³-prijs en het vastrecht over 2016 te stabiliseren op het niveau van 2015. Daarmee blijven deze tarieven voor het derde jaar op rij ongewijzigd. Het tarief voor het aanleggen van een nieuwe aansluiting is met 1,25% verhoogd.

In de Algemene Vergadering deed het Bestuur mededeling over de hoofdlijnen van het strategisch beleid, de algemene en financiële risico's en het beheersings- en controlesysteem van de vennootschap. In dit verband werd door het Bestuur stilgestaan bij de realisatie van het financieel beleid en de financiële kaders van de Drinkwaterwet.

Het Bestuur heeft informatie verschaft over de voortgang van de gerechtelijke procedure voor de vaststelling van de overnamesom voor TWM. De Rechtbank heeft bepaald welke rekenmethodiek van toepassing is en heeft een Commissie van Deskundigen benoemd die de Rechtbank moet adviseren over de hoogte van de schadeloosstelling. De uitspraak van de Rechtbank heeft nog niet plaatsgevonden. De vertraging wordt voornamelijk veroorzaakt door het nog ontbreken van het advies van de door de Rechtbank ingestelde commissie. De Rechtbank heeft in het voorjaar verklaard voor eind 2015 vonnis te willen wijzen. Geconstateerd moet worden dat dit voornemen niet gerealiseerd is.

Afgesproken is dat na de uitspraak van de Rechtbank de Aandeelhouderscommissie bijeen zal worden geroepen om te adviseren over de vervolgstappen. De uitspraak wordt nu in de loop van 2016 verwacht.

Op voordracht van de Raad van Commissarissen heeft de Algemene Vergadering besloten mevrouw J. Driessen, mevrouw C. van Esch en mevrouw J. Thijs-Rademakers te benoemen tot lid van de Raad.

Er is uitgebreid stilgestaan bij de voortgang van het Deltaplan Centrale Ontharding. Op zes productielocaties worden installaties gebouwd om het opgepompte water centraal te ontharden. De planning is om medio 2017 gereed te zijn met alle aanpassingen. De productiebedrijven Veghel, Loosbroek en Oosterhout zijn inmiddels gereed; Lieshout, Tilburg en Lith zijn in aanbouw. De geplande ontharding in Macharen gaat niet door in verband met de voorgenomen sluiting van deze winning. Het Deltaplan leidt onder andere tot een totale jaarlijkse CO²-reductie van ruim 26.000 ton.

De actuele ontwikkelingen op het gebied van de belangrijkste bedreigingen voor de veiligheid van de drinkwatervoorziening zijn aan de orde geweest. Naast de traditionele risico's vanuit landbouw en industrie zijn er nieuwe bedreigingen bijgekomen: schaliegaswinning, opslag van kernafval en dumping van drugsafval. Brabant Water wil als waakhond van het Brabantse grondwater in overleg blijven met Ministeries, Provincie Noord-Brabant en de Brabantse gemeenten om gezamenlijk naar oplossingen te zoeken voor het behoud van de uitstekende kwaliteit van het Brabantse grondwater als bron voor de drinkwatervoorziening.

Het Bestuur heeft voorts mededeling gedaan over de voortgang in de digitalisering van de klantcontacten. De maatregelen zijn erop gericht om de dienstverlening aan de klant te verbeteren en door efficiencyverbetering de kosten te reduceren.

Sinds 2013 is Brabant Water klimaatneutraal. Het Bestuur heeft het voornemen uitgesproken om (ten opzichte van het Kyoto-peiljaar) circa 20% CO²-reductie te bereiken, 20% minder energie te verbruiken en 20% aan eigen energie op te wekken (de zogenaamde 20-20-20-regel). Hiertoe is en wordt een maatregelenpakket samengesteld dat zoveel mogelijk gestoeld is op een positieve business-case. Financiering vindt plaats uit eigen middelen.

Jaarverslag 2015 van de directie

Over Brabant Water

De zorg voor het milieu, waaruit we de grondstof voor ons product putten, staat bij ons hoog in het vaandel. We streven naar een duurzame watervoorziening, nu en in de toekomst. We volgen bij al onze activiteiten de ontwikkelingen in de maatschappij, stemmen werkzaamheden af met andere organisaties en werken zoveel mogelijk samen.

Dochterondernemingen

Brabant Water heeft drie dochterondernemingen. Dat zijn Hydreco, HydroBusiness en Hydroscope. Deze drie dochterbedrijven zijn ondergebracht in de holding Hydrocare. Onze kennis en expertise op het gebied van Koude- en WarmteOpslag (KWO) en geothermie zijn geconcentreerd in ons dochterbedrijf Hydreco. Onze dienstverlening voor industriewater is ondergebracht bij HydroBusiness. Hydroscope, onze derde dochteronderneming, is actief op het gebied van waterkwaliteit, veiligheid en legionellapreventie.

De cijfers die we in dit jaarverslag presenteren hebben steeds betrekking op het moederbedrijf Brabant Water inclusief haar dochterondernemingen, tenzij anders vermeld.

Bestuur per 31 december 2015

De heer drs. G.J. van Nuland - Statutair directeur

Managementteam per 31 december 2015

De heer drs. G.J. van Nuland - voorzitter
Statutair directeur

De heer mr. H.A.J. de Beer
Hoofd Bestuurlijke & Juridische Zaken

De heer drs. R. Berger
Hoofd Personeel, Proces & Organisatie

De heer ir. C.P. de Jong
Hoofd Distributie

De heer drs. E.J.M. Smeets
Hoofd Financiën, ICT & Logistiek

Mevrouw R. Rijken
Hoofd Communicatie

De heer ing. A.F.C. van de Ven
Hoofd Klantcontacten

De heer ir. L.M. de Waal
Hoofd Productie

Ondernemingsraad per 31 december 2015

De heer A. van Ballegooij - vice voorzitter

De heer J. Bierens

De heer E. de Froe - voorzitter

De heer H. van Horne

De heer F. de Geus

De heer K. Lombarts

De heer T. Kros

De heer G. Kuipers

Mevrouw M. Netjes

De heer G. van Rooij

De heer G. Wildhagen

Mevrouw K. Verbunt - OR-secretariaat

Mevrouw M. van der Donk – OR-secretariaat

Kengetallen

Kengetallen Brabant Water NV

Voor haar voorzieningsgebied per 31 december 2015 (geconsolideerd)

	2015	2014	2013	2012	2011
Inwoners	2.468.628	2.460.437	2.450.731	2.442.098	2.434.709
Aansluitingen	1.133.458	1.126.513	1.121.468	1.110.563	1.101.988
Waterleveringen					
Drinkwater					
Productie (x 1.000 m³)	179.725	174.757	177.837	176.370	176.496
Productieverlies (in procenten)	3,0	2,8	3,0	2,3	2,4
Drinkwaterlevering in het net					
Eigen concessiegebied (x 1.000 m³)	167.590	164.283	165.719	164.928	166.161
Andere waterleidingbedrijven (x 1.000 m³)	7.484	6.262	7.868	7.159	5.900
Distributieverlies (in procenten)	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Industriewater					
Netto levering aan klanten (x 1.000 m³)	9.939*	10.289*	11.512*	9.716	10.266
Distributienet					
Lengte hoofdleidingen in km	18.150	18.150	18.157	18.145	18.127
Aantal aansluitingen per km hoofdleiding	62,4	62,1	61,8	61,2	60,8
Balanscijfers (x 1.000 euro)					
Balanstotaal	921.797	899.606	860.754	830.321	802.895
Boekwaarde materiële vaste activa	798.430	764.257	715.069	683.269	648.979
Idem als percentage van de aanschafwaarde	51	50	50	48	48
Investeringsuitgaven	75.085	83.097	67.484	67.667	61.411
Resultaten (x 1.000 euro)					
Bruto omzet	201.001	198.143	194.367	227.028	225.232
Omzet water	167.310	166.082	170.956	206.617	199.086
Resultaat	40.652	30.071	39.387	39.084	36.985
Personeel					
Aantal medewerkers ultimo verslagjaar	807	811	821	844	840
Salariskosten incl. sociale lasten (x 1.000 euro)	52.789	53.009	54.052	52.011	49.487

* Inclusief leveringen buiten de provincie Noord-Brabant

Kengetallen

Sociale kengetallen* per 31 december 2015

Kengetallen personeel per 31 december *

	2015	2014
Aantal medewerkers in fte	701	707
Aantal medewerkers	754	764
Aantal vrouwen	177	173
Aantal mannen	577	591
Aantal parttimers	210	218
Gemiddelde diensttijd (in jaren)	19	19
Gemiddelde leeftijd (in jaren)	49	49

Verloop in personeel *

	2015	2014
Aantal medewerkers (per 1 januari)	764	771
In dienst getreden	23	25
Beëindigd dienstverband	12	13
Uittreding wegens FUR/Pensioen	20	19
Overleden	1	–
In dienst (31 december)	754	764

Leeftijd en diensttijd per 31 december *

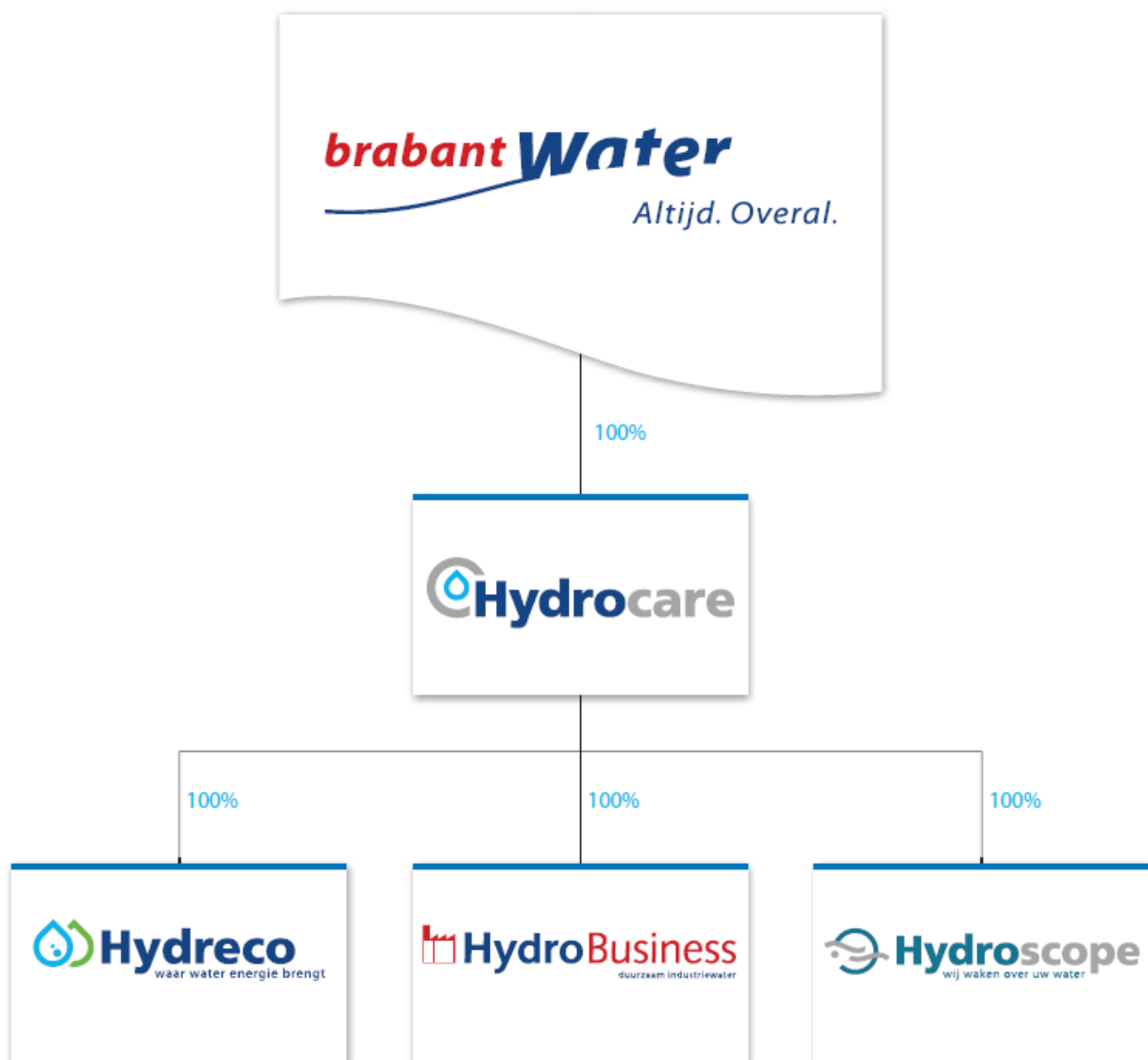
	2015	2014
Gemiddelde leeftijd mannen	49,67	49,50
Gemiddelde leeftijd vrouwen	46,16	46,01
Gemiddelde leeftijd totaal	48,85	48,71
Gemiddeld aantal dienstjaren mannen	19,87	19,58
Gemiddeld aantal dienstjaren vrouwen	15,94	15,73
Gemiddeld aantal dienstjaren totaal	18,95	18,70

Arbeidsverzuim *

	2015	2014
Kort	0,79	0,70
Gemiddeld	0,62	0,61
Lang	1,99	2,56
Totaal	3,40	3,87

*De op deze pagina vermelde cijfers hebben uitsluitend betrekking op het moederbedrijf

Ondernemingsstructuur Brabant Water Groep

Risicomanagement

Algemeen

Risicobeheersing is een essentieel onderdeel van de bedrijfsvoering en richt zich met een brede invalshoek op alle facetten van de onderneming: van strategische en operationele risico's tot de betrouwbaarheid van financiële rapportages en het voldoen aan wet- en regelgeving. Onderdeel van dit risicobeleid is dat we zorgvuldig afwegen welke risico's Brabant Water loopt, welke beheersmaatregelen wij inzetten en hoe we controle houden op de effectiviteit en de naleving van de regels.

In 2015 is het risicomanagementbeleid en het kader voor risicomanagement vastgesteld. Het stelsel van maatregelen voor risicobeheersing is bedoeld om effectiever om te gaan met onzekerheden, zodat bedreigingen worden ingeperkt en kansen optimaal worden benut. Onderdeel van het beleid is een bedrijfsbrede risicomatrix die een hulpmiddel is om de risicobereidheid van Brabant Water te bepalen.

Het Bestuur is verantwoordelijk voor de inrichting en effectieve werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem van Brabant Water. Risicobeheersing maakt onderdeel uit van het reguliere werk van lijn- en projectverantwoordelijken. Deze decentrale verantwoordelijkheid is een essentieel onderdeel van de risicobenadering. Centrale stafafdelingen ondersteunen daarbij. Zij voegen vanuit hun expertise kennis en kunde toe aan het proces van risicobeoordeling en behandeling. Via een aantal concrete rapportageverplichtingen wordt hierover periodiek verantwoording afgelegd.

Risicoprofiel

Brabant Water is als drinkwaterbedrijf primair verantwoordelijk voor het waarborgen van de continuïteit en kwaliteit van de drinkwaterlevering in ons voorzieningsgebied. Deze zorgplicht van bron tot kraan geeft tevens het kader voor onze belangrijkste risico's.

Risicobereidheid

Veiligheid

Drinkwater is een eerste levensbehoefte. De veiligheid en betrouwbaarheid van ons product mag niet aan twijfel onderhevig zijn.

Financiën

Wij streven een gezonde financiële huishouding na. Onze risicobereidheid op dit gebied is afgeleid van het financieel sturingskader. Voor risico's die kunnen leiden tot overschrijding of het niet behalen van de tolerantiegrenzen, worden steeds passende maatregelen genomen.

Reputatie

Onze goede reputatie en imago zijn wezenlijke onderdelen van ons bestaansrecht. Onder het risico dat onze strategische doelen om een duurzame en betrouwbare drinkwatervoorziening te handhaven niet worden behaald, verstaan wij ook het reputatierisico. Onze klanten moeten ervan uit kunnen gaan dat wij al het nodige doen om onze slogan waar te maken: Altijd. Overal. Brabant Water.

Strategische risico's

In het Strategisch Plan Watervoorziening (SPW) 2015-2020 wordt het kader vastgesteld voor veiligstelling en optimalisatie van de watervoorziening in Noord-Brabant voor de komende vijf jaar. Onderdeel van het SPW is het 'Instrument toetsing strategische assets'. Hierin wordt de huidige staat van de strategische assets in kaart gebracht en getoetst aan de geformuleerde doelstellingen. Hieruit vloeien een aantal te nemen maatregelen voort.

Verontreiniging van de drinkwaterbron/grondstof

Brabant Water maakt 100% gebruik van grondwater als bron voor de drinkwaterbereiding. Bescherming van deze grondstof is essentieel voor de bereiding van drinkwater, nu en in de (verre) toekomst. Wij zijn daarom alert op ontwikkelingen die de kwaliteit van het grondwater kunnen bedreigen. Plannen voor schaliegaswinning in de Brabantse bodem en opslag van kernafval in België aan de rand van onze provincie kunnen ernstige bedreigingen worden voor de grondwaterkwaliteit. Tezamen met de Provincie Noord-Brabant en de Brabantse gemeenten

Risicomanagement

hebben wij onze zorgen uitgesproken bij de Rijksoverheid over deze ontwikkelingen.

Het kabinet heeft inmiddels besloten dat commerciële opsporing en winning van schaliegas de komende vijf jaar in Nederland niet aan de orde is. Onduidelijk is of schaliegaswinning voor Noord-Brabant nog als optie in beeld blijft. Brabant Water is van mening dat schaliegaswinning in intrekgebieden voor waterwinning niet kan worden toegestaan.

In België vinden proeven plaats voor opslag van kernafval in de relatief ondiepe Boomse klei in Mol, vlak bij de Nederlandse grens. Brabant Water zet zich ervoor in dat bij ondergrondse opslag het nucleaire afval wordt opgeslagen in de dieper gelegen leperiaanse klei vanwege de extra bescherming van de kleilagen. Daarnaast kunnen plaatselijke verontreinigingen de grondwaterkwaliteit bedreigen. Hierbij moet worden gedacht aan storting van gevaarlijk (drugs)afval, lozingen in het waterwingebied en onbekende stoffen die door menselijke activiteiten in het grondwater terecht kunnen komen.

Bij de diverse overheden dringen wij daarom aan op ruimtelijke en milieukundige bescherming van onze winningen. De kwaliteit van het grondwater bewaken wij met een intensief meetprogramma, zodat verslechtering van de grondwaterkwaliteit tijdig wordt gesignaleerd en op tijd maatregelen kunnen worden getroffen. In 2015 is onderzoek afgerond naar de ouderdom van het grondwater ter plaatse van onze winningen. De leeftijd geeft inzicht in de risico's per gebied. Ook worden nieuwe technieken ontwikkeld om onbekende stoffen te kunnen detecteren. In geval van stortingen van afval en lozingen wordt onmiddellijk opgetreden om ervoor te zorgen dat de verontreiniging direct wordt opgeruimd.

Bedreigingen van de kwaliteit van het drinkwater

De wettelijke eisen waaraan het drinkwater vanaf het productiebedrijf tot aan de kraan bij de klant moet voldoen zijn opgenomen in het Drinkwaterbesluit. Brabant Water stelt hoge eisen aan kwaliteit en veiligheid van het drinkwater en hanteert daarom eigen (strengere) bedrijfsnormen die een signalerende functie hebben om te voorkomen dat het drinkwater na verloop van tijd niet meer aan de wettelijke norm voldoet. Jaarlijks wordt gerapporteerd over eventuele overschrijdingen van de wettelijke en bedrijfsnormen in het gehele bedrijfsproces. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Brabant Water is ISO-gecertificeerd.

Water Safety Plan is de methode van risicobenadering binnen Brabant Water om de risico's voor het drinkwater in de totale keten van bron tot kraan inzichtelijk te maken en de nodige acties te benoemen om deze risico's tot aanvaardbaar te reduceren. Inmiddels is voor de eerste van onze productiebedrijven deze methode uitgevoerd. De resultaten hiervan zullen meegenomen worden bij de komende renovaties.

Leveringszekerheid

De kwetsbaarheid van de uitgestrekte technische infrastructuur (bestaande uit ruim 18.000 kilometer hoofdleidingen en 30 waterproductiebedrijven met honderden winputten) is een gegeven. Het belang van een ongestoorde drinkwatervoorziening voor de Brabantse burger en het bedrijfsleven is hoog.

In het wettelijk voorgeschreven Leveringsplan wordt de wijze beschreven waarop Brabant Water de leveringscontinuïteit en leveringszekerheid heeft geborgd. In 2016 wordt het Leveringsplan herzien.

In geval van een calamiteit bestaat de kans dat er niet voldoende betrouwbaar drinkwater geleverd kan worden. Brabant Water heeft een Calamiteitenplan en een calamiteitenorganisatie die ervoor zorgen dat de drinkwatervoorziening in zo'n situatie zo snel mogelijk weer hersteld wordt. Regelmatig worden oefeningen gehouden, ook met gemeenten en veiligheidsregio's, om procedures en protocollen in de praktijk te testen.

Het Beveiligingsplan richt zich op het voorkómen, tegenhouden en opsporen van moedwillig handelen dat gericht is tegen onze infrastructuur en tegen onze informatiesystemen. Juiste houding en gedrag van medewerkers is een cruciaal aspect bij een goede beveiliging. Het afgelopen jaar is veel aandacht geschonken aan oefeningen en cursussen voor medewerkers om het bewustzijn en het kennisniveau te verhogen. Het Bedrijfscontinuïteitsplan geeft aan welke maatregelen we getroffen hebben om in geval van een incident de meest kritische processen in stand te houden, dan wel zo spoedig mogelijk te herstellen.

Operationele risico's

Betrouwbaarheid van onze waterleidingen

De gemiddelde ouderdom van onze leidingen neemt langzaam toe en daarmee ook de storings-gevoeligheid. Door actief assetmanagement willen wij de goede prestaties op het gebied van de continuïteit van de levering ten minste handhaven en liefst nog verbeteren.

Daarom hebben wij dit jaar het Masterplan Vitalisatie Distributieleidingen opgesteld, waarin de uitgangspunten zijn vastgelegd om te komen tot een intensivering van het vervangingsprogramma voor distributieleidingen. Op basis van nieuwe software is het mogelijk een integrale afweging te maken om allereerst die leidingen te vervangen, waarmee de meeste risico's met betrekking tot leveringszekerheid worden gereduceerd. Voorts hebben wij de leidingen geïnventariseerd die mogelijk grote externe effecten hebben op infrastructuur van derden. Op basis hiervan vindt overleg plaats met de eigenaren van deze infrastructuur om gezamenlijk de risico's te verminderen.

Voor het transportleidingennet is een risico- en impactanalyse uitgevoerd. Op basis hiervan worden

Risicomanagement

maatregelen getroffen om de gevolgen van eventueel toekomstig falen te verminderen. Voor alle afsluiters in het leidingnet is het risicoprofiel bepaald en daarop is het inspectieprogramma afgestemd.

Betrouwbaarheid, bescherming en beschikbaarheid van informatievoorziening

De afhankelijkheid van ICT-systemen neemt steeds verder toe, zowel in de procesautomatisering als in de kantooromgeving. Om de beschikbaarheid van de systemen te kunnen borgen, is een groot aantal technische maatregelen getroffen. Daarnaast zijn afspraken gemaakt hoe adequaat te reageren in geval van een incident. Informatiebeveiliging bevindt zich op het speelveld van organisatie, techniek en mens. Brabant Water voert een actief beleid om de beveiliging technisch up to date te houden. Om na te gaan of onze technische maatregelen voldoende zijn, laten we regelmatig beveiligingstesten uitvoeren. Daarnaast is het afgelopen jaar een programma uitgevoerd onder de medewerkers om de digiveiligheid te verhogen. Voorts is een risico-inventarisatie uitgevoerd; op basis hiervan worden maatregelen genomen en geprioriteerd.

Financiële verslaggevingsrisico's

Brabant Water heeft in de loop van de afgelopen jaren een zodanig weerstandsvermogen opgebouwd, dat we in staat zijn om belangrijke financiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit direct gevolgen hoeft te hebben voor de continuïteit van de drinkwatervoorziening c.q. de klant. Tegenvallers zouden zich bijvoorbeeld kunnen voordoen als gevolg van zeer slechte klimatologische omstandigheden, een sterke stijging van het aantal klanten dat overgaat op een eigen bron, sterk stijgende energieprijzen of het als gevolg van een calamiteit teloorgaan van één of meerdere productielocaties. De kans dat al deze omstandigheden zich tegelijkertijd voordoen, achten wij zeer gering. Wanneer één van de genoemde voorbeelden zich zou voordoen, is het effect op het weerstandsvermogen beperkt. Bij een incident van 10 miljoen euro zal de solvabiliteit met ongeveer 0,5%-punt dalen. De intensivering van het programma voor vervanging van de meest risicovolle leidingen vergt extra investeringen (circa 30 miljoen euro per jaar), die goed financieel zijn.

Op het gebied van treasury geldt dat Brabant Water spelregels daaromtrent heeft vastgelegd in een Financieel Statuut. Hierin zijn procedures en gedragslijnen opgenomen ten behoeve van de financiële instrumenten. Het grootste risico dat Brabant Water momenteel loopt, is een debiteurenrisico en een renterisico op haar uitstaande deposito's. Om het debiteurenrisico te beperken, is bepaald dat Brabant Water alleen maar mag beleggen in obligaties van banken en overheden met een Standard & Poors rating van ten minste AA-. Om het renterisico te beperken, wordt momenteel een looptijdmaatstaf van de portefeuille nagestreefd van maximaal vijf jaar.

In het verslagjaar hebben we de onzekerheid aangaande de nog te betalen schadeloosstelling aan de NV Tilburgsche Waterleiding-Maatschappij (TWM) voor de overname van het voorzieningsgebied in Tilburg en Goirle verder teruggebracht door een aanvullende betaling te doen van 21,3 miljoen euro. De hoogte van de uiteindelijk te betalen schadeloosstelling is overigens nog steeds onzeker. De rechter heeft in 2015 nog geen uitspraak gedaan. De door de Rechtbank ingestelde commissie heeft inmiddels aanvullende vragen gesteld over de berekeningen van de schadeloosstelling die zowel de NV TWM als Brabant Water NV in 2014 hebben ingediend bij deze commissie. De solvabiliteit ultimo 2015 (55,2%) is gebaseerd op de door ons berekende overnameprijs (exclusief rente) van 52 miljoen euro. De maximale schadeloosstelling, bij volledige honorering van de claim van TWM, kan veel hoger zijn en substantiële invloed hebben op de solvabiliteit van Brabant Water.

Om zowel de exploitatiekosten als de investeringskosten te beheersen, werken we met een vastgestelde budget- en beleidscyclus en een intern controleplan.

Ieder kwartaal wordt uitgebreid gerapporteerd over de realisatie van de financiële cijfers. De afgelopen jaren zijn geen grote afwijkingen geconstateerd tussen begroting en realisatie. Het intern controleplan is in 2015 geactualiseerd. De in het kader van het intern controleplan door de lijnafdelingen uitgevoerde controles zorgen voor een verdere borging van de kwaliteit van ons financiële proces. In 2015 is een bedrijfsbrede frauderisico-inventarisatie uitgevoerd. Dit heeft vanuit het voorzorgsprincipe geleid tot een aantal aanvullende controles en maatregelen.

Compliance risico's

Voor een drinkwaterbedrijf is de naleving van de Drinkwaterwet met bijbehorende regelingen van essentieel belang. De wettelijke verplichtingen zijn geïnventariseerd. De interne procedures, die het gehele proces van bron (winning) tot kraan (aflevering) volgen, zijn opnieuw beschreven op basis van de risicobenadering. Rondom een aantal belangrijke juridische thema's zijn expertgroepen ingesteld die actuele ontwikkelingen volgen en advies uitbrengen aan de verantwoordelijken.

Naast de naleving van wet- en regelgeving dienen we ook rekening te houden met maatschappelijk geaccepteerde normen en waarden. De Brabant Water Gedragscode en de interne bedrijfsregelingen geven aan wat wij verstaan onder gewenst en integer gedrag. In werkoverleggen en anderszins wordt aandacht besteed aan het integriteitsbewustzijn van alle medewerkers. Voor medewerkers is er een aantal meldpunten waar zij met klachten terecht kunnen. In 2015 is slechts een klein aantal meldingen van beperkte betekenis gedaan.

Risicomanagement

Met inachtneming van de hiervoor opgenomen constatering dat een intern risicobeheersingsraamwerk nooit absolute zekerheid kan geven op het voorkomen van risico's, verklaart het Bestuur dat de interne risicobeheersings- en controlesystemen toereikend inzicht geven, dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat en dat de risicobeheersings- en controlesystemen in het verslagjaar naar behoren hebben gewerkt.

Van bron tot kraan

Het continu leveren van kwalitatief goed en betrouwbaar drinkwater is onze kerntaak. Voordat het drinkwater bij onze ruim 2,5 miljoen klanten uit de kraan komt, legt het water letterlijk en figuurlijk een route af. Van bron tot kraan. De bescherming van de bron voor ons drinkwater, het grondwater, is een eerste vereiste. Dat betekent dat we ontwikkelingen in de ondergrond en bedreigingen voor de grondwaterkwaliteit op de voet volgen. Vervolgens passen we geavanceerde technieken toe in ons productieproces om niet alleen aan de wettelijke, maar ook aan duurzaamheids- en comforteisen te voldoen. Om het gezuiverde water vervolgens bij onze klanten te krijgen, zorgen we met een proactieve vitalisering van het leidingnet voor een optimaal functionerend netwerk aan leidingen. Onze werkzaamheden voeren we uit in samenwerking met netbeheerders en gemeenten om de overlast zoveel mogelijk te beperken. Daarover informeren we onze klanten tijdig, transparant en specifiek.

Ruimte voor natuur

Verder kijken dan waterwinning

In veel waterwingebieden werkt Brabant Water aan het verder verhogen van de natuurwaarden. Sandra Verheijden en Rien van Oers vinden elkaar in hun bevlogenheid op dit thema. 'Je zou kunnen denken groen is groen – en puur voor het drinkwater is dat genoeg – maar wij streven naar meer.'

Omdat veilig en zuiver drinkwater belangrijk is, besteedt Brabant Water veel aandacht aan de kwaliteit en de bescherming van de bronnen in waterwingebieden. 'Onze bronnen zijn gebaat bij rust', legt Sandra Verheijden, senior beleidsadviseur grondstof, uit. 'In natuurgebieden komen geen bestrijdingsmiddelen of andere verontreinigingen in het water. Dat maakt ze ideale locaties voor onze bron.'

Tegelijkertijd realiseert Sandra zich dat het onttrekken van water ook effect kan hebben op de natuur. 'Natuur en waterwinning moeten naast elkaar kunnen bestaan. Vanuit dat inzicht hebben we de afgelopen jaren – samen met partners – mooie natuurprojecten kunnen uitvoeren.'

Bloeiend landschap

Een goed voorbeeld liet zich bij Valkenhorst en Groote Heide zien. Daar voerde Brabant Water samen met Waterschap De Dommel, Brabants Landschap en de gemeente Heeze-Leende de afgelopen twee jaar grondige herstelwerkzaamheden uit aan ruim negen hectare natuurgebied. De officiële opening vond plaats op 4 maart 2015. 'De Provincie Noord-Brabant heeft dit gebied aangeduid als Natte Natuurparel', vertelt Rien van Oers, medewerker terreinen en reststoffen. 'De natuur kon daar niet optimaal tot ontwikkeling komen. Door bos te kappen, voormalige landbouwgronden af te graven en dammen aan te leggen, konden we het gebied vernatten. Ook gebruikten we kalk die we bij het zuiveren als reststof uit ons water hadden gehaald ter verbetering van de zuurgraad in de bodem. Uiteindelijk moet dat een bloeiend heidelandschap opleveren.'

In 2015 werd ook het wingebied in Budel vernat doordat het grondwater dieper werd gewonnen. Daardoor kunnen bijzondere natuurwaarden tot ontwikkeling komen. Dat is volgens Rien niet alleen belangrijk voor de natuur, maar voor de hele regio. 'Je wilt – zeker in gebieden zo bijzonder als Budel – dat mensen dat kunnen ervaren. Daarom plaatsten we hier *stepping stones* en een *vlonderpad* voor recreanten zodat zij een mooie wandeling kunnen maken in dit natte gebied.'

In Nuland werkte Brabant Water aan een verbindingszone tussen verschillende heide- en stuifzandgebieden, waardoor het leefgebied van kwetsbare dier- en plantensoorten werd vergroot en de oorspronkelijk natuur in het gebied werd hersteld.

Extra stappen zetten

Rond het grondwaterbeschermingsgebied in Lith werkten waterschap Aa en Maas, de gemeente Oss, verschillende melkveehouders en Brabant Water in het project *Bee Deals* samen aan de verbetering van de leefomgeving van bestuivende insecten en bijen. Een project dat op het eerste oog niet meteen aansluit bij een drinkwaterbedrijf. 'Het is een bewuste keuze om meer te doen dan het minimale of dan het wettelijk vereiste', stelt Sandra. 'Dit zegt iets over de betekenis die je als drinkwaterbedrijf kunt hebben. Puur voor het drinkwater is "groen" goed genoeg, maar je kunt met een paar stappen extra echt van toegevoegde waarde zijn voor de natuur en ook anderen hierin stimuleren.'

Voorbeeldfunctie

Inmiddels is Brabant Water al tien jaar op rij gecertificeerd met de gouden Barometer Duurzaam Terreinbeheer. Ook dat is volgens Rien van belang in de samenwerking met andere partijen. 'Om de waterkwaliteit optimaal te houden, is afstemming met onze burens – zoals landbouwers, waterschappen en gemeenten – cruciaal. Wij waren het eerste drinkwaterbedrijf dat de gouden Barometer behaalde en daarmee hebben we een voorbeeldfunctie naar potentiële samenwerkingspartners: als wij het kunnen, kunnen jullie het ook.'

Ambitie

'We doen het goed', vindt Sandra, 'maar we hebben de ambitie om het nog beter te doen. We werken aan een basis voor het natuurbeheer voor de komende jaren. We willen onze betekenis voor de Brabantse natuur verder uitbouwen, samen met onze regionale partners. Daarnaast doen we, samen met andere drinkwaterbedrijven, onderzoek. Naar de natuur in onze wingebieden zelf, maar ook naar hoe we natuur en waterwinning in de toekomst nog beter kunnen combineren.'

Natuurlijke bescherming

Brabant Water maakt uitsluitend gebruik van grondwater als bron voor het drinkwater. Dit grondwater wordt gewonnen tot op honderden meters diepte. De diverse leem- en kleilagen die in de bodem aanwezig zijn, vormen een natuurlijke bescherming tegen vervuilende stoffen afkomstig vanaf maaiveld. Bij ondiepere winningen is deze natuurlijke bescherming beperkt aanwezig. De aanwezigheid van natuur is hier belangrijk. Door schone bronnen zijn wij in staat met weinig energie en tegen lage kosten het grondwater tot drinkwater te bereiden.

Het gaat hard met zacht water

Deltaplan Ontharding

Het Deltaplan Ontharding gaat ervoor zorgen dat er in 2018 geen hard water meer uit de Brabantse kranen stroomt. Met de inbedrijfstelling van de onthardingsinstallaties van Loosbroek en Oosterhout in 2015 zit er vaart in het project. Dennis Rijnbende, sectieleider Bedrijfsvoering Productie, spreekt met passie over zijn missie om het water 'onder de acht graden Duits' te brengen, binnen het budget en binnen de tijd.

Dennis Rijnbende staat te glunderen bij de nieuwe onthardingsinstallatie in Oosterhout. Oosterhout valt onder zijn sectie – West-Brabant – waar hij ook voor twee oudere onthardingsinstallaties op andere locaties verantwoordelijk is. Als sectieleider faciliteert hij de projectteams om een soepele uitvoering van het Deltaplan Ontharding mogelijk te maken. In Noordoost- en Zuidoost-Brabant doen twee collega-sectieleiders hetzelfde werk. 'Alleen al in Oosterhout halen we vijftien ton kalk per week uit het water, dat anders bij onze klanten terecht was gekomen.'

Louter voordeel

Calcium in het grondwater maakt het drinkwater hard. Het Deltaplan Ontharding richt zich op de locaties waar het geproduceerde water harder is dan 11,2 °D. 'Via ontharden brengen we de hardheid van het drinkwater onder de acht graden Duits', legt Dennis uit. De missie houdt in dat er straks bij niemand nog hard water uit de kraan komt.

Volgens Dennis heeft zachter water alleen maar voordelen. 'Allereerst is er het comfort dat je minder kalkaanslag hebt in de badkamer, je wasmachine en koffiezetapparaat. Je hebt minder schoonmaakmiddel nodig en je wasmachine kan zijn werk doen zonder wasverzachter en met minder waspoeder. Dat scheelt in de kosten en energie en is goed voor het milieu.' Een onderzoek toonde aan dat de maatschappelijke baten uitkomen op € 25,- per huishouden per jaar.

Kopieerbare blauwdruk

'In 2010 is besloten om het Deltaplan Ontharding uit te voeren. Dit heeft tot een aanzienlijke versnelling in ons renovatiebeleid en aanleg van onthardingsinstallaties geleid', zegt Dennis. Om de doelstelling van het Deltaplan – 2018 – te realiseren paste Brabant Water zijn werkwijze aan en werd de organisatie opgeschaald. Ook werden er mensen van marktpartijen ingezet. 'Ik werkte op dat moment als procestechnoloog bij ons eigen ingenieurbureau en kreeg tot taak een concept te ontwikkelen dat op alle locaties toepasbaar was. In 2010 en 2011 hadden we al ervaring opgedaan met de nieuwe installatie in Veghel. Wat we daarvan leerden, konden we gebruiken voor de blauwdruk. Daar hebben we lang aan gewerkt, met als gevolg dat we het concept daarna snel naar vijf locaties konden kopiëren.'

Pellet-reactoren

De techniek achter het ontharden heeft zijn effectiviteit al ruimschoots bewezen. 'In mijn sectie staan al twee onthardingsinstallaties die in de basis zo werken', stelt Dennis. 'De oudste is al veertig jaar!' De installaties in Oosterhout en Loosbroek, beide operationeel in 2015, maken gebruik van hetzelfde procédé, evenals straks in Tilburg, Lieshout en Lith. 'We verhogen eerst de zuurgraad van het water, zodat de kalk zich op een oppervlak kan afzetten. In een grote cilinder – de pelletreactor – laten we daarvoor het water langs kleine korreltjes kalk stromen. Het calcium zet zich daarop af, zodat er pellets ontstaan: kleine bolletjes van maximaal 1,5 millimeter doorsnee.'

Pure kalk is het restproduct. 'We hebben daar een mooie klant voor gevonden', zegt Dennis. 'Tapijtfabrikant Desso kan de pellets goed gebruiken als onderlaag voor zijn producten.' Zo beschikt het bedrijf uit Waalwijk voortaan over kalk uit Brabant, terwijl het deze onmisbare grondstof eerder van ver liet aanvoeren. 'Het past perfect in het streven van Desso een cradle-to-cradle productieproces in te richten.'

Licht op groen

'Het blijft een ambitieus, maar realistisch plan', zegt Dennis, die constateert dat de uitvoering van het Deltaplan Ontharding voortvarend verloopt. 'Van de zeven geplande locaties is Veghel al sinds 2011 operationeel en nu dus ook Oosterhout en Loosbroek. Tilburg en Lieshout zijn gerealiseerd en aan het opstarten. Lith is in de bouwfase. Voor Macharen is

besloten deze locatie te verlaten. We laten daarom straks het zachte water van andere locaties in dit gebied aanvoeren en bouwen de productie af. Naar verwachting profiteren onze klanten in de regio Macharen eind 2017 van zachter water.'

Deltaplan Ontharding in de versnelling

Het Deltaplan Ontharding heeft tot gevolg dat er in 2018 geen hard water meer uit de Brabantse kranen stroomt. Met een investeringsbedrag van 110 miljoen euro is het zonder meer het grootste programma in de geschiedenis van Brabant Water. 72 miljoen wordt besteed aan het realiseren van zes onthardingsinstallaties, terwijl de resterende 38 miljoen nodig is voor aanpassingen en renovaties op de productielocaties. Zeven productielocaties vallen onder het plan. In Veghel (2011), Loosbroek en Oosterhout (2015) zijn de onthardingsinstallaties al in bedrijf. De beurt is nu aan Tilburg, Lieshout en Lith, terwijl de locatie Macharen inmiddels uit het investeringsplan is geschrapt en wordt uitgefaseerd.

Leidingnet van de toekomst

Brabant Water komt met Masterplan Vitalisatie

Via een waterleidingnetwerk van ruim 18.000 kilometer voorziet Brabant Water ruim 60.000 Brabantse bedrijven en bijna 2,5 miljoen particulieren van drinkwater. Om toekomstbestendig te zijn vervangt Brabant Water de komende decennia grote delen van dat leidingnet. 'Dit vereist een manier van denken die totaal afwijkt van alles wat we hiervoor deden.'

Het leidingnet van Brabant Water is opgebouwd in een periode van 125 jaar en bestaat uit verschillende materialen, elk gangbaar in de tijd van aanleg. Na 2010 werd in heel Nederland gekeken welke materialen er op dat moment in de grond lagen. En nog belangrijker: wat dat de komende decennia voor mogelijke consequenties heeft op het gebied van lekkages en vervangingswerkzaamheden. Vooral de voorspelde vervangingspiek tussen 2050 en 2060 maakte dat Brabant Water al snel zocht naar mogelijkheden om de werkzaamheden over de komende jaren te spreiden en zo de piek af te vlakken.

Kees de Jong, hoofd Distributie bij Brabant Water, bracht met zijn team de scenario's voor Brabant in kaart. 'Het huidige investeringsniveau van 13 miljoen euro per jaar zou ertoe leiden dat het aantal lekkages op termijn oploopt van 600 tot ruim 1.000 per jaar.' Volgens Kees onacceptabel. 'Klanten worden steeds kritischer over leveringsonderbrekingen en werkzaamheden in de straat. Als je wilt dat zij zo min mogelijk hinder ondervinden moet je aanpak niet reactief zijn. Voor ons een belangrijke reden om in 2015 het Masterplan Vitalisatie op te stellen.'

Integraal samenwerken

Met de komst van het vitalisatieplan neemt het al bestaande vervangingsprogramma een flinke vlucht. De investeringen zijn opgeschroefd van 13 naar 30 miljoen euro per jaar. 'Dit is misschien wel het grootste Brabant Water-programma van de komende jaren', stelt Kees. 'Dan moet je ook de rol pakken die daarbij hoort. Je kunt niet zoveel geld investeren en vervolgens een net aanleggen volgens standaarden van de vorige eeuw. Dus kijken we naar het net van de toekomst. Hoe ziet dat er uit? Welke materialen kiezen we? En hoe beïnvloedt dat onze manier van denken en werken?'

Binnen het Masterplan is een unieke werkmethode ontwikkeld gericht op het vervangen in hele wijken en – waar mogelijk – in combinatie met partijen als gemeenten, netwerkbeheerders, aannemers en leveranciers. Volgens Kees draait het daarbij om integrale samenwerking. 'Waar gemeenten of woningbouwverenigingen toch al renoveren, sluiten wij aan. Waar wij kansen zien, betrekken we hen. Als iedereen meedoet en vooral ook meedenkt, wordt bijvoorbeeld niet alleen de waterleiding vervangen, maar worden ook andere leidingen en kabels nagekeken en wordt het trottoir opgeknapt. Daar heeft iedereen profijt van, de klant voorop.'

Eigen kennis en kunde

Ondertussen lopen de vervangingsprojecten buiten gewoon door. Om de overlast voor de klant zoveel mogelijk te beperken worden verschillende manieren van vervangen getest. Zo werd in 2015 in Tilburg geëxperimenteerd met de water-meeneem-methode: een zogenaamde waterblaas wordt geplaatst op de oude leiding, waardoor deze voor een groot deel in gebruik blijft tijdens de werkzaamheden. In andere gevallen wordt een lock-joint – een soort afsluiter – als tijdelijk eindpunt geplaatst op de nieuwe leiding, waardoor deze ook al in gebruik kan zijn op het moment dat het volgende deel wordt aangesloten. In Oss werd een kneveltechniek uitgetoetst, die hetzelfde effect heeft. Ook geheel nieuwe technieken worden getest. In Deurne voerde Brabant Water samen met BAM diverse testen uit om leidingen sleufloos te verwijderen. In Nistelrode werd samen met Thermaflex een hoofdleiding inclusief aansluitingen in één keer uitgerold met een nieuw materiaal.

‘Het is mooi dat we vanuit eigen kennis en kunde investeren in ons waterleidingnetwerk’, vindt Kees. ‘Zo kunnen we de vervangingswerkzaamheden veel efficiënter aanpakken. Het vraagt om mensen met vakkennis. Om onze expertise ook voor de toekomst te borgen, startten we in 2014 in Eindhoven een eigen opleidingscentrum. Voor eigen mensen, maar ook voor andere partijen in de waterbranche. Zo pakken we die gedachte van integraal samenwerken al bij de basis op.’

Bestuursakkoord Water

Samenhangend met dit Masterplan Vitalisatie doet Brabant Water veel kennis op van assetmanagement in relatie tot leidingen. In het kader van het Bestuursakkoord Water wil Brabant Water, zowel als individueel bedrijf als via haar koepel Vewin, deze kennis en ervaring graag delen met de gemeenten en waterschappen. ‘Hierdoor wordt in de waterketen een verdere maatschappelijke optimalisatie bereikt’, aldus Kees.

Mooie combinatie

Kees weet dat het Masterplan Vitalisatie niet ineens alle lekkages zal voorkomen. ‘Lekken zijn van alle tijden. Maar dit plan zorgt er wel voor dat klanten zo min mogelijk hinder ondervinden. Doordat we nu al weten welke plekken kwetsbaar zijn, kunnen we zaken preventief oppakken en veel lekkages voorkomen. En mocht er toch een storing ontstaan, dan willen wij klanten goed informeren. Dat vraagt om vakmensen die enerzijds oog hebben voor vernieuwing en anderzijds zich realiseren dat we gewoon 24/7 water moeten leveren. Het vormgeven van die combinatie tussen innovatie en nuchterheid vind ik prachtig.’

Masterplan Vitalisatie

De komende decennia wordt een aanzienlijk deel van het Brabantse drinkwaterleidingnetwerk vervangen. Om die werkzaamheden goed in kaart te brengen en te spreiden over de tijd, stelde Brabant Water in 2015 het Masterplan Vitalisatie op. Met dit omvangrijke, ambitieuze plan breidt Brabant Water haar bestaande vervangingsprogramma uit en wordt het proces versneld, zodat lekkages de komende jaren in aantal afnemen. Het vereist een innovatieve manier van denken en werken én een hechte samenwerking met andere stakeholders.

Inzet op klantbeleving

Van kraan tot klantportaal

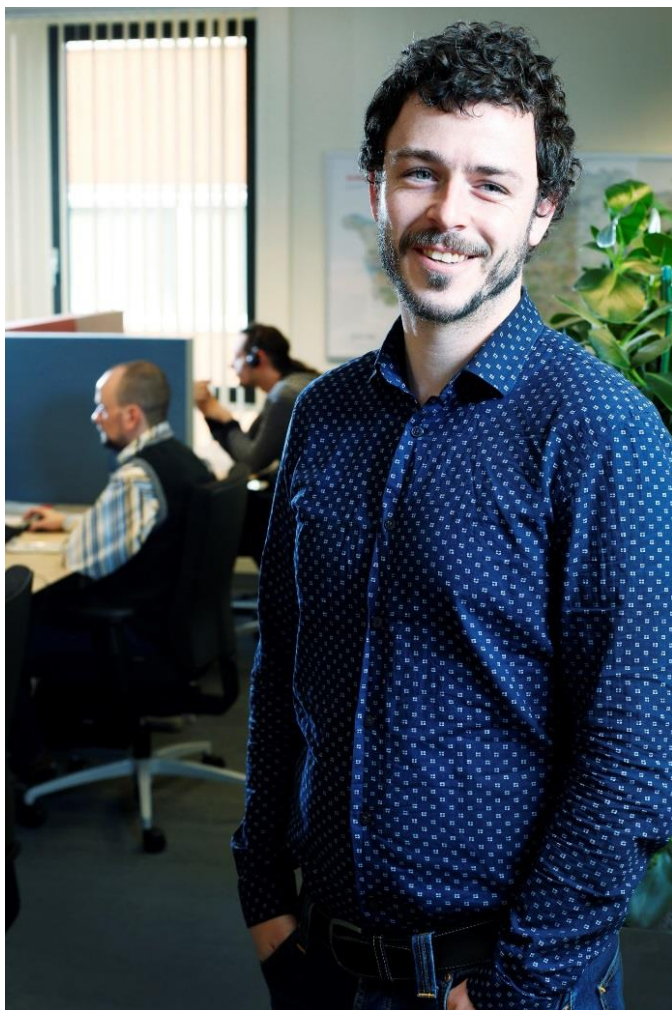
Als teamleider Klantenservice blikt Danny Mulder met een goed gevoel terug op 2015. Het was het jaar waarin klanten meer dan voorheen onderdeel werden van de bedrijfsvoering van Brabant Water. Hun feedback was een belangrijke succesfactor in de vormgeving van een online klantportaal waar ze zelf hun waterzaken kunnen regelen. Volgens Danny is dit nog maar het begin. ‘Het liefst helpen we een klant voordat hij een vraag heeft.’

De Brabant Waterklant geniet dagelijks van het water uit de kraan, maar heeft meestal slechts contact met het waterbedrijf bij het doorgeven van de meterstand. ‘Zonde!’, vindt Danny Mulder. ‘Brabant Water is met mooie dingen bezig. We vinden het belangrijk dat klanten dat ook ervaren. De lancering van een beveiligd, online klantportaal helpt daarbij.’ Dat klantportaal kwam er volgens Danny niet zomaar. ‘We dachten lange tijd dat wij als drinkwaterbedrijf online niet zoveel konden bieden. Juist omdat klanten ons maar één of twee keer per jaar opzoeken. Maar omdat we merkten dat steeds meer klanten al lang gewend zijn aan het online regelen van zaken – en dat ook prettig vinden – zijn we in 2014 toch de mogelijkheden gaan onderzoeken.’

Klantsignalen

Mijn Brabant Water werd op 15 april 2015 gelanceerd. Klanten van wie het e-mailadres bekend was, werden proactief benaderd om kennis te maken met deze nieuwe digitale kant van het drinkwaterbedrijf. En wie zich sindsdien registreerde, wordt nu volledig digitaal bediend. ‘We werken voor particuliere klanten, maar ook voor woningbouwverenigingen, zorginstellingen en grote industriële klanten’, legt Danny uit. ‘Voor elk van hen is het klantportaal een handige tool. Woningbouwverenigingen krijgen straks bijvoorbeeld een helder overzicht met verzamelfacturen. Particuliere klanten vinden het juist heel prettig dat zij inzicht hebben in hun eigen dossier en dat ze online meterstanden kunnen doorgeven, gegevens kunnen beheren en betalingsregelingen kunnen treffen.’

Tegelijkertijd roept een nieuwe manier van communiceren altijd vragen op. Daarom worden reacties sinds 15 april continu gemonitord. Ook zijn er klantsignaalborden opgehangen, waarop medewerkers relevante klantvragen kunnen achterlaten. Opvallende zaken worden wekelijks opgepakt. ‘Die feedback is heel waardevol voor ons’, stelt Danny. ‘Als een klant niet begrijpt hoe hij moet inloggen, ga je het uitleggen. Maar als tien klanten bellen met diezelfde vraag, is onze website waarschijnlijk niet goed ingericht. Door goed te luisteren konden we het afgelopen jaar al veel kleine zaken aanpassen en het klantportaal verder optimaliseren.’

Mijn Brabant Water. In 2016 gaan we nog daadkrachtiger inspelen op contactmomenten. Eigenlijk willen we een klant bedienen nog voordat hij een vraag heeft. Als je bijvoorbeeld een meterstandverzoek hebt ontvangen, is de kans vrij groot dat je om die reden inlogt. Je moet dan niet hoeven zoeken, maar gelijk een melding krijgen voor de meterstandenpagina. Een homepage op maat voor iedereen in Brabant.'

Workshops

Sinds de komst van het portaal bellen klanten ook met ICT-gerelateerde vragen. 'Ineens gaat het over browsers, PDF-bestanden en registraties', geeft Danny aan. 'Dat betekent ook een verschuiving in vereiste kennis. We ondersteunen medewerkers waar mogelijk met een uitgebreide lijst van vragen en antwoorden, maar minstens zo belangrijk is de inzet op klantbeleving. In een nieuwe manier van werken schuilt namelijk het gevaar dat we ons meer focussen op nieuwe systemen, dan dat we goed luisteren naar onze klant. Voor ons aanleiding om een aantal keer per jaar interne workshops te organiseren.'

Medewerkers kunnen zich vrijwillig inschrijven voor een workshop als het thema in lijn ligt met persoonlijke ontwikkelpunten. Dat die eigen verantwoordelijkheid zo goed wordt opgepakt, geeft Danny ontzettend veel energie. 'We beoordelen minder en coachen meer. De drive die medewerkers nu hebben om uit zichzelf klantgericht te zijn is prachtig. Goed luisteren, een beetje aandacht geven, een oplossing willen vinden. Juist omdat klanten misschien maar één keer per jaar bellen, hebben we een kans om hen voor lange tijd een positief gevoel over Brabant Water te geven. En uiteindelijk is dat voor een afdeling Klantenservice het mooiste dat er is.'

Maatwerk

In de nabije toekomst wil Danny niet alleen anticiperen op signalen, maar steeds vaker vooraf de dialoog aangaan. Daarbij is maatwerk het sleutelwoord. '2015 stond in het teken van opstarten en optimaliseren van

Persoonlijke online omgeving

15 april 2015 werd Mijn Brabant Water gelanceerd: een online klantportaal waar klanten zelf hun waterzaken kunnen regelen. De afdeling Klantenservice merkte al snel dat de aard van veel klantvragen hierdoor verschoof. Om de medewerkers goed te ondersteunen bij klantcontacten, zet Brabant Water diverse interne workshops in. De komende jaren zal het klantportaal worden geoptimaliseerd om klanten nog beter – en meer op maat – te bedienen. Klanten die zich hebben aangemeld voor Mijn Brabant Water ontvangen geen papieren post meer. Naast gemak voor de klant draagt de verdergaande digitalisering dus ook bij aan milieubewust ondernemen.

De kwaliteit van verduurzaming verhogen

Energiereductie als uitdaging

Hoofd Financieel Economische Zaken Henk de Boer weet de twee kanten van zijn werkzaamheden bij Brabant Water treffend samen te pakken: ‘Vergroenen is verzilveren’. Hij behoort al jaren tot de kartrekkers van het project Klimaatneutraal Ondernemen. Als geen ander weet hij dat investeringen in verduurzaming hand in hand gaan met besparingen. ‘Er zijn in 2015 weer behoorlijke slagen gemaakt.’

Voor Henk de Boer geldt 2015 als een kantelpunt. Toen Brabant Water in 2008 de eerste schreden zette in het klimaatneutraal ondernemen overheerste nog het ‘ja-maar’-denken. ‘Er was veel scepsis’, zegt Henk. ‘Nu zie ik dat er eerder in kansen dan in bedreigingen wordt gedacht. We hebben de duurzaamheidsgedachte geïnternaliseerd. Dat is iets nieuws.’

Nieuw tijdperk

Brabant Water is nog altijd het enige drinkwaterbedrijf in Europa dat het predicaat ‘Klimaat Neutraal’ draagt. In 2013 kende de Climate Neutral Group het toe. Voor Henk was het reden om – samen met het Energieteam van de sector Productie – te pleiten voor verdere verhoging van het ambitieniveau. ‘Sinds 2014 omarmen we de Europese doelstelling 20-20-20.

Daarmee hebben we onze positie als klimaatneutraal bedrijf als een mijlpaal bestempeld, maar vooral ook als het begin van een nieuw tijdperk.’ De Europese regeringsleiders deden een oproep om uiterlijk in 2020 de CO₂-uitstoot te reduceren met 20 procent, naast een energiebesparing van 20 procent en eigen opwekking van 20 procent duurzame energie. En dat alles gerekend vanaf het ijkjaar 1990.

Besparingspotentieel

‘Wat CO₂ betreft, hebben we de doelstelling al gehaald. Ik voorzie dat we ook op het punt van eigen opwekking het doel bereiken. We hebben plannen om te participeren in een windmolenpark in Waalwijk en overal waar we nieuwe onthardingsinstallaties bouwen, komen er zonnepanelen op het dak. Er ligt daarnaast een grootschalige investering in zonnepanelen te wachten op uitvoering.’

Lichte twijfels heeft Henk over de energiebesparing. ‘We blijven in 2015 steken op 8 procent en hebben dus nog 12 procent te gaan. Veel maken we goed met energiezuinige, frequentiegestuurde pompen en minder pompfases. Ook zoeken we naar de balans tussen het verlagen van de waterdruk en het comfort dat onze klanten verwachten.’ Op dit moment zit circa 25 procent van de energiebehoefte van Brabant Water in het oppompen van water. Ongeveer 50 procent is nodig om de waterleidingdruk op peil te houden. ‘Het tempo moet omhoog, want met ons verbruik van 75 miljoen kilowattuur per jaar ligt daar een enorm besparingspotentieel. Het betekent bovendien dat we investeringen moeten doen die iets minder renderen.’

Upcycling

Ieder bedrijf heeft een 'voetafdruk' die de nadelige klimaateffecten weergeeft. Die footprint moet volgens Henk niet alleen kleiner worden, ook de kwaliteit van de verduurzaming moet verbeteren. 'Nu compenseren we nog veel. Via deze compensatie worden milieuvriendelijke projecten buiten ons bedrijf gerealiseerd. Dat is goed voor onze footprint, maar het is natuurlijk beter om via onze eigen bedrijfsvoering bij te dragen.' Ook verdienen de restproducten van Brabant Water een meer hoogwaardig hergebruik. 'Niet downcyclen door reststoffen als onderlaag van een weg te gebruiken of in geluidsweringen te verwerken, maar streven naar een hogere economische waarde. De kalkkorrels die we bij het ontharden overhouden, zijn een mooi voorbeeld van upcycling. Desso verwerkt ze in zijn tapijten.'

Eigen verantwoordelijkheid

Met gezinnen die gemiddeld 111.000 liter water per jaar verbruiken – en dat water deels ook nog verwarmen om te douchen en baden – ligt ook aan klanzijde een groot besparingspotentieel. 'Maar dan heb je het over gedrag', zegt Henk. 'En gedrag is heel lastig te veranderen. Ik kom ook mensen tegen die het vervelend vinden om dubbelzijdig te printen, een koffiebekertje te hergebruiken of te kiezen voor teleconferencing. Of neem onze elektrische deelauto's. Daarmee geven we een goed voorbeeld en in 2015 zijn er zelfs twee elektrische monteursbussen bij gekomen. Goed natuurlijk, maar als we vervolgens na het werk met een oud dieseltje naar huis racen ... Dan denk ik: we mogen wel eens wat meer eigen verantwoordelijkheid tonen.'

Klimaatneutraal en verder

Sinds 2013 staat Brabant Water officieel te boek als (het enige) drinkwaterbedrijf in Europa met het predicaat 'Klimaat Neutraal'. Daarnaast is de verduurzamingsambitie in 2014 opgehoogd door de Europese doelstelling 20-20-20 te omarmen. In deze milieudoelstelling ligt de focus op CO₂- en energiereductie, naast het aanwenden van duurzame energiebronnen zoals wind en zon. In 2015 zijn verdere stappen gezet om als maatschappelijk verantwoorde onderneming een nieuw tijdperk in te gaan.

Zelforganiserende teams

Zoveel bevoegenheid en passie

Zelforganiserende teams zijn in opmars bij Brabant Water. Bij de sector Distributie gaf Coby Eestermans daarvoor de aanzet. Vanuit haar visionaire blik op samenwerken legde ze de verantwoordelijkheden lager in de organisatie. Een vorm van flexibilisering die naadloos aansluit bij de doelstellingen van het programma Collega 2016. 'Ik zie onze monteurs gelukkiger worden.'

'Het begon in 2010, toen we bij de sector Distributie bezig waren met het voorbereiden van het sectorplan', vertelt Coby Eestermans. Ze is dan regiomanager Midden. 'Op een dag dat alle managers bijeen waren, mocht elk van ons een presentatie houden. Het moest gaan over een thema waar je veel energie van kreeg. Ik koos voor zelforganiserende teams.'

Vrijheid en ruimte

Coby laat zich voor die presentatie inspireren door wat ze binnen haar teams ziet gebeuren. 'Als we een calamiteit of een groot lek hadden, hoefde je niets te doen. Monteurs kwamen uit alle hoeken en gaten tevoorschijn en namen de hele organisatie op zich. We konden als managers alleen maar trots toekijken.' In het gewone werk – de geplande taken – ziet ze echter minder bevoegenheid. 'Ook dan deed iedereen zijn werk goed, maar de passie die je zag bij lekkages was echt opvallend.'

Ze houdt een warm pleidooi voor meer vrijheid en ruimte voor haar teams. 'Monteurs zien wat er aan de hand is, wat er eerst gedaan moet worden, wat er vervolgens bij komt kijken. Mensen die achter een bureau zitten, kunnen dat minder goed bepalen. Daarom wilde ik de organisatie van al het werk – de voorbereiding, de planning en de uitvoering – bij de teams leggen.' Ze krijgt carte blanche om met zelforganiserende teams voor monteurs aan de slag te gaan.

Talent inzetten

‘En dan loop je natuurlijk tegen van alles aan’, blikt Coby terug. ‘Zo kwamen administratieve taken op de monteurs af en was de samenstelling van de teams niet altijd optimaal. Niet alle teamleiders hadden een coachende manier van leidinggeven. Logisch natuurlijk, onze teamleiders zijn vaak opgeklommen vanuit de techniek. Daar sturen ze dan ook op.’ Om tot deze manier van leidinggeven te komen kregen alle teamleiders en senior projectstuurders in 2015 gelegenheid een talent-test te doen. ‘Die leverde veel zelfinzicht op’, zegt Coby. ‘Je ziet waar je hart ligt, wat je drijfveren zijn, of je meer hebt met coaching of juist met techniek. Op basis van de testuitslagen zijn in 2015 vier teamcoaches aangesteld. ‘Die doen hun aansturende werk naast vier technisch specialisten en vier projectstuurders.’

In 2015 valt ook het besluit om niet alleen bij monteurs in de regio's, maar in de gehele sector Distributie met zelforganiserende teams te werken. Al in januari 2016 zal een van de regio's helemaal op zelforganiserende teams draaien. In april volgen de drie overige regio's van Distributie. ‘Het is in het MT ingebracht en er is goedkeuring aan gegeven’, zegt Coby. ‘Ook de OR heeft antwoord gekregen op kritische vragen en stelt zich positief op. We hebben dan ook voor een concept van zelforganisatie gekozen waarin iedereen, soms met wat extra begeleiding, mee kan komen. Er is voor iedereen een veilige omgeving gecreëerd.’

Gedrag en cultuur

Sinds november 2015 wordt de zelforganisatie ook ondersteund met slimme technologie. Het softwareprogramma @Work voorziet in een volgsysteem en een dynamische planning. De teamleden kunnen door middel van hun smartphone zelf gegevens invoeren. ‘Het is mooi om te zien hoe de jongere medewerkers de oudere garde hierin meenemen. De jongeren zijn moderne ICT gewend, terwijl onze oudere monteurs ze de technische vaardigheden van het vak bijbrengen. Je ziet mooie vormen van coaching en kennisdeling ontstaan die sterk bijdragen aan de duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers.’

Wat Coby betreft is bij Brabant Water een cultuurverandering ingezet. ‘Het werken met zelforganiserende teams bij Distributie mag in het programma Collega 2016 een pilot heten, maar de teams hebben er nu aan geproefd en zien dat het werk er interessanter door wordt. Ik zie gelukkige monteurs. En dan valt zo'n cultuuromslag niet terug te draaien. Collega 2016 stopt niet in 2016, het luidt nieuwe stappen in naar een toekomst met méér zelforganisatie.’

Collega 2016

Het programma Collega 2016 beoogt de groei in gang te houden naar een eigentijds profiel van medewerkers, van leidinggevend en van Brabant Water als organisatie. In het groeipad ligt de focus op de thema's: duurzame inzetbaarheid, flexibilisering, personeelsvoorziening, cultuur en digitalisering. De pilot met zelforganiserende teams bij de sector Distributie haakt aan op de flexibiliseringsbehoefte van de organisatie en geeft teams meer zelfstandigheid en verantwoordelijkheid bij de voorbereiding, planning en uitvoering van de eigen werkzaamheden. De zelforganiserende teams dragen positief bij aan alle thema's van Collega 2016.

Financiën

Financieel beleid

Het verslagjaar 2015 wordt afgesloten met een positief resultaat van 40,7 miljoen euro; dit wordt conform het op 24 juni 2012 door de aandeelhouders vastgestelde financieel beleid toegevoegd aan de Overige Reserves.

Hoofdelementen van dit financieel beleid zijn een verdere versterking van het weerstandsvermogen in combinatie met een restrictief tarievenbeleid. De versterking van het weerstandsvermogen is nodig totdat er volledige duidelijkheid is over de definitieve hoogte van de schadeloosstelling voor de NV TWM. In 2014 heeft Brabant Water (met name ter beperking van renterisico's) reeds een voorschot genomen op de uiteindelijk te betalen schadeloosstelling. Uitgaande van onze berekening van de zogenaamde reproductiewaarde is Brabant Water tot de opvatting gekomen dat de overnamesom circa 52 miljoen euro zal bedragen. De daaruit voortvloeiende goodwill van 22,5 miljoen euro is in 2014 rechtstreeks ten laste van het eigen vermogen gebracht. Nadrukkelijk wordt opgemerkt dat omtrent de uiteindelijke verkrijgingsprijs onzekerheid bestaat omdat de NV TWM in haar berekening van de reproductiewaarde tot een veel hoger bedrag komt. Beide berekeningen zijn ingediend bij de door de Rechtbank ingestelde Commissie van Deskundigen, die de Rechtbank adviseert inzake de vast te stellen schadeloosstelling. Deze Commissie heeft inmiddels naar aanleiding van de ingediende berekeningen nadere vragen gesteld. Pas nadat de Commissie haar bevindingen aan de Rechtbank heeft gerapporteerd kan de Rechtbank een uitspraak doen over de hoogte van de overnamesom. Eerst dan kunnen de financiële consequenties van de TWM-overname definitief worden verwerkt. Dit zal op zijn vroegst in de tweede helft van 2016 zijn.

Onder het eerder vermelde restrictief tarievenbeleid verstaan we een tariefontwikkeling die gemaximeerd is op de geldende inflatiecijfers. Dit beleid is gunstig voor onze huidige klanten, want bij effectuering hiervan is in reële zin sprake van een dalende of in het uiterste geval gelijkblijvende drinkwaternote.

Per 1 januari 2015 waren de tarieven voor onze huishoudelijke klanten gelijk aan die van 2014. De inflatie over 2015 bedroeg 0,6%. In reële termen betekende dit voor onze klanten een dalende waterrekening.

Resultaat 2015 ten opzichte van 2014

Het resultaat over 2015 lag 10,6 miljoen euro boven het resultaat van 2014. Het bedrijfsresultaat steeg eveneens (namelijk met 3,1 miljoen euro) als gevolg van een stijging van de bedrijfsopbrengsten van 2,9 miljoen euro in combinatie met een daling van de bedrijfslasten van 0,2 miljoen euro.

De stijging van de drinkwateropbrengsten bedraagt 1,0 miljoen euro. Deze stijging wordt enerzijds veroorzaakt door een stijging van de afzet van 2%. Anderzijds zorgt de wijze van omzetberekening ervoor dat er jaarlijks een vergelijking moet worden gemaakt tussen de berekende omzet en de werkelijke omzet. Deze vergelijking tussen de ultimo het vorige boekjaar geschatte omzet en de werkelijke afrekening in het huidige boekjaar leidt in het verslagjaar tot een neerwaartse bijstelling van de omzet.

De omzet van de 'en gros'-levering steeg met circa 0,5 miljoen euro. De afzet van de 'en gros'-levering is namelijk hoger dan in 2014 als gevolg van een, in 2014 gestarte, tijdelijke extra levering aan drinkwaterbedrijf Evides. De omzet uit ander water dan drinkwater lag op het zelfde niveau als in 2014.

De geactiveerde productie steeg met 0,6 miljoen euro ten opzichte van 2014. De overige opbrengsten waren eveneens 0,6 miljoen euro hoger dan in 2014. Deze opbrengsten hebben betrekking op de levering van producten en diensten die aan de waterlevering zijn gerelateerd.

Binnen de bedrijfslasten daalt het totaal aan salarissen en sociale lasten met 0,2 miljoen euro als gevolg van een daling in het aantal fte's en een daling in met name de pensioenpremies.

De kosten van grond- en hulpstoffen zijn duidelijk lager (0,8 miljoen) dan in 2014. De kosten van uitbesteed werk en andere externe kosten stijgen met 4 miljoen, met

Financiën

name als gevolg van een verhoogde dotatie aan de voorzieningen, terwijl de overige bedrijfskosten met 1,4 miljoen euro zijn gedaald.

De kapitaallasten (afschrijvingen, overige waarde-mutaties en financieringslasten) laten ten opzichte van 2014 een daling zien van 9,5 miljoen euro.

De afschrijvingen dalen met een bedrag van 1,7 miljoen euro. Deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt door een stijging van de opbrengst uit verkoop van vaste activa. Deze wordt in mindering gebracht op de afschrijvingen.

Het saldo van financiële baten en lasten – waaronder ook opgenomen het relatieve aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen – is gestegen met circa 7,6 miljoen euro en is per saldo positief (renteopbrengsten overtreffen de kosten uit financiering). Dit wordt grotendeels veroorzaakt door het feit dat rentekosten samenhangend met de overname van NV TWM over de periode 2007-2014 (6,6 miljoen) in 2014 zijn genomen.

Voorzieningen

In 2015 is het totale voorzieningenniveau per saldo met 4,1 miljoen euro gestegen. Deze stijging wordt in hoofdzaak veroorzaakt door een toename van de dotatie aan de voorziening amovering transport- en distributieleidingen. Deze stijging wordt veroorzaakt door een verdere verhoging van het saneringstempo.

Bestemmingsreserve

De bestemmingsreserve wordt gehandhaafd op een niveau van 25 miljoen euro. Hiermee wordt in de solvabiliteitsbeoordeling rekening gehouden met een hogere overnameprijs voor de NV TWM dan door Brabant Water berekend is. Aangezien de rechtelijke uitspraak van de overnamesom bindend zal zijn - en de NV TWM in haar berekeningen tot aanzienlijk hogere uitkomsten komt -, is er een reëel risico dat de overnamesom boven de som ligt zoals die thans door Brabant Water is ingeschat.

Tarieven

In 2015 zijn de drinkwatertarieven ongewijzigd gebleven ten opzichte van 2014.

Treasury

Brabant Water heeft in 2015 een positieve kasstroom gerealiseerd. Dit wordt met name veroorzaakt door de daling van de investeringsuitgaven. Ten opzichte van 2014 zijn met name de inspanningen op het terrein van het Deltaplan ontharding gereduceerd.

De gelden die niet direct noodzakelijk zijn voor hetzij operationele activiteiten hetzij voor het financieren van investeringen worden belegd conform de richtlijnen vastgelegd in het Financieel Statuut van Brabant Water. Dit statuut voorziet in een zeer risicomijdend beleggingsbeleid en staat het aangaan van open posities middels derivaten niet toe. Overigens waren er ultimo 2015 ook geen andere derivatencontracten aanwezig binnen Brabant Water.

Toegestane vermogenskosten (WACC) en solvabiliteit

Met de invoering van de Drinkwaterwet zijn met ingang van 2012 wettelijke eisen gesteld aan de toegestane hoogte van de vermogenskosten die betrekking hebben op drinkwateractiviteiten. Vermogenskosten zijn gedefinieerd als de kosten van eigen en vreemd vermogen. De kosten van vreemd vermogen zijn de rentelasten over de afgesloten leningenportefeuille; de kosten van eigen vermogen zijn gelijk aan het gerealiseerde resultaat.

Voor de jaren 2014 en 2015 zijn de vermogenskosten (WACC) gemaximeerd op 4,8% van het balanstotaal, verminderd met de liquide middelen. Jaarlijks vindt aan de hand van de jaarrekening en na correctie voor niet-drinkwateractiviteiten door de Minister van I&M toetsing plaats of aan deze wettelijke eis is voldaan. Aan de hand van de voorliggende jaarrekening kan – na eliminatie van de niet-drinkwateractiviteiten – een WACC berekend worden van ongeveer 3,8%. Brabant Water blijft daarmee ruim binnen de voor 2015 wettelijk toegestane WACC.

In de Drinkwaterwet is tevens vastgelegd dat de toegestane solvabiliteit een maximum kent van 70%. Hiervan kan (tijdelijk) afgeweken worden als een individueel bedrijf toekomstige verplichtingen kent waarvoor een hoger maximum gerechtvaardigd is. Op grond van de enkelvoudige balans (de Drinkwaterwet reguleert namelijk uitsluitend drinkwateractiviteiten) en rekening houdend met een correctie voor de bestemmingsreserve kan de solvabiliteit per einde boekjaar berekend worden op 55,2%, dus ruim binnen het toegestane maximum.

In de Drinkwaterwet wordt de maximumsolvabiliteit gereguleerd. Financieel beleidsmatig is minstens zo relevant de vraag naar een te hanteren minimumsolvabiliteit. Op 21 juni 2013 is door de

Financiën

Algemene Vergadering vastgelegd dat de solvabiliteit minimaal 45% dient te bedragen.

Investerings

In 2015 kwam voor een bedrag van 58 miljoen euro aan investeringswerken gereed en vond activering van deze werken plaats. De daadwerkelijke investeringsuitgaven over 2015 bedroegen 75 miljoen euro. Het verschil tussen de daadwerkelijke uitgaven en de waarde van de gereedgekomen investeringen wordt voornamelijk veroorzaakt door het verloop van de post 'Werken in uitvoering'. Verder is een investeringsbedrag van 7 miljoen euro verantwoord als financieel vast actief omdat het contract ten behoeve waarvan deze investeringsuitgaven zijn gedaan, zich kwalificeert als een financial lease overeenkomst.

De in financiële omvang belangrijkste investeringswerken in 2015 betreffen in de distributiesfeer de aanleg van

hoofd- en aansluitleidingen. In 2015 werd hiertoe een bedrag van 43 miljoen euro geïnvesteerd. In de productiesfeer werden substantiële investeringen gedaan in bouw en renovatie van een aantal productielocaties, alsmede aan centrale onthardingsinstallaties.

Jaarrekening 2015

Geconsolideerde jaarrekening

Geconsolideerde Balans per 31 december *na resultaatbestemming*

(Bedragen x 1.000 euro)

	2015	2014
Activa		
A Vaste Activa		
I Immateriële vaste activa	8	22
II Materiële vaste activa	798.430	764.257
III Financiële vaste activa	69.648	77.823
	868.086	842.102
B Vlottende Activa		
I Voorraden	151	93
II Vorderingen en overlopende activa	28.627	42.463
III Liquide middelen	24.933	14.949
	53.711	57.505
Totaal activa	921.797	899.607

Geconsolideerde Balans per 31 december *na resultaatbestemming*

(Bedragen x 1.000 euro)

	2015	2014
Passiva		
C Eigen Vermogen		
I Gestort en opgevraagd kapitaal	278	278
II Wettelijke reserve	5.988	5.981
III Overige reserves	493.199	452.554
IV Bestemmingsreserve	25.000	25.000
	524.465	483.813
D Vreemd Vermogen		
I Voorzieningen	127.818	123.731
II Langlopende schulden	190.829	187.797
III Kortlopende schulden en overlopende passiva		
a Kredietinstellingen	17.716	21.227
b Leveranciers	14.013	16.549
c Overige schulden	46.956	66.489
	78.685	104.265
	397.332	415.793
Totaal passiva	921.797	899.607

Geconsolideerde jaarrekening

Geconsolideerde Winst- en Verliesrekening

(Bedragen x 1.000 euro)

		2015	2014
E			
I	Netto omzet	174.169	172.462
II	Geactiveerde productie voor het eigen bedrijf	14.147	13.576
III	Overige bedrijfsopbrengsten	12.684	12.105
	Som der bedrijfsopbrengsten	201.000	198.143
F			
I	Kosten van grond- en hulpstoffen	14.803	15.565
II	Kosten van uitbesteed werk en andere externe kosten	52.050	48.037
III	Lonen en salarissen	42.678	41.868
	Sociale lasten	10.111	11.141
IV	Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	25.341	27.075
V	Overige waardeveranderingen van immateriële en materiële vaste activa	65	263
VI	Overige bedrijfskosten	17.809	19.171
	Som der bedrijfslasten	162.857	163.120
	Bedrijfsresultaat	38.143	35.023
G			
	Financiële baten en lasten		
	Opbrengst van vorderingen die tot de vaste activa behoren en van obligaties	3.219	2.322
	Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	1.036	666
	Rentelasten en soortgelijke kosten	-1.888	-8.268
	Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen	40.510	29.743
H			
	Belasting en resultaat deelnemingen		
	Belasting uit gewone bedrijfsuitoefening	-21	126
	Aandeel resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	163	202
	Resultaat	40.652	30.071

Geconsolideerde jaarrekening

Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2015

(Bedragen x 1.000 euro)

	2015	2014
Bedrijfsresultaat	40.652	35.023
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	25.478	24.927
Mutaties in werkkapitaal:		
Handelsvorderingen	13.211	3.559
Voorzieningen	4.087	2.338
Onderhanden werk / Voorraden	-57	136
Handelscrediteuren	-1.474	2.532
Overige schulden en vorderingen	-18.746	-4.891
	-2.979	3.674
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	63.151	63.624
Ontvangen interest	4.255	2.988
Betaalde interest	-1.888	-7.634
	2.367	-4.646
Kasstroom uit operationele activiteiten	65.518	58.978
Resultaat groepsmaatschappijen	-163	-
Investeringsactiviteiten		
Investeringen in vaste activa	-68.114	-83.103
Desinvesteringen in vaste activa	2.330	3.034
Ontvangen investeringsbijdragen	11.287	10.363
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-54.660	-69.706
Aflossing langlopende schulden	-6.349	-9.605
Uitzetting effecten	-32.454	-16.206
Ontvangsten uit verstrekte leningen	37.773	18.508
Uitgaven financiering verbonden partijen	-	126
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-1.030	-7.177
Netto kasstroom boekjaar	9.828	-17.905
Geldmiddelen 31 december	11.202	1.374
Geldmiddelen 1 januari	1.374	19.279
Mutatie in geldmiddelen	9.828	-17.905

Dit overzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen zijn samengesteld uit de posten spaarrekeningen en banken rekening-courant (zoals opgenomen onder de liquide middelen) minus de post handelsbanken (zoals opgenomen in de post kredietinstellingen).

Overzicht totaalresultaat 2015

	2015	2014
Geconsolideerd nettoresultaat na belastingen	40.652	30.071
Goodwill TWM		-22.526
Totaalresultaat van de rechtspersoon	40.652	7.545

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

(Bedragen x 1.000 euro)

Algemeen

Activiteiten

De activiteiten van Brabant Water NV, statutair gevestigd te 's-Hertogenbosch, en haar groepsmaatschappijen bestaan voornamelijk uit: het leveren van drinkwater en industriewater, advisering op het gebied van legionellapreventie en het bouwen en onderhouden van KWO-installaties.

Groepsverhoudingen

Brabant Water NV staat aan het hoofd van een groep rechtspersonen. Een overzicht van de gegevens vereist op grond van de artikelen 2:379 en 2:414 BW is onderstaand opgenomen:

Naam	Statutaire zetel	Aandelen in het geplaatste kapitaal
Geconsolideerde maatschappijen		
1. HydroCare BV	Breda	100%
2. HydroScope BV	Breda	100% deelneming van 1
3. HydroBusiness BV	Breda	100% deelneming van 1
4. Hydreco BV	Breda	100% deelneming van 1
5. Hydreco GeoMEC BV	Breda	100% deelneming van 4
6. GEOMECH-4P VOF	Breda	
7. KWO Strijp-R CV	Breda	
8. Stichting Hydreco KWO Strijp R	Breda	

Hydreco GeoMECH BV heeft een 50% belang in GEOMECH-4P VOF.

Hydreco BV heeft een overheersende zeggenschap in KWO Strijp-R CV en is enig bestuurder in de stichting Hydreco KWO Strijp-R.

Niet geconsolideerde maatschappijen

1. NV Waterwinningbedrijf Brabantse Biesbosch	Werkendam	40,0%
2. Aqualab Zuid BV	Werkendam	32,5%
3. Water Fund Holland BV	Velserbroek	28,1%
4. Reststoffenunie Waterleidingbedrijven BV	Nieuwegein	19,9%
5. KWH Water BV	Nieuwegein	13,2%

De belangrijkste transacties door Brabant Water NV met haar verbonden partijen bestaan uit het leveren van industriewater, de verhuur van kantoorruimte en het verstrekken van financiering. De totale omvang van deze transacties bedroeg in 2015 3,5 miljoen euro.

Grondslagen voor de consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening van Brabant Water NV zijn de financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende maatschappijen, waarop een overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend. De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling van Brabant Water NV. De financiële gegevens van Brabant Water NV zijn verwerkt in de geconsolideerde jaarrekening zodat, gebruikmakend van art.2: 402 BW, is volstaan met een verkorte Winst-en Verliesrekening in de enkelvoudige jaarrekening. De financiële gegevens van de groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie betrokken rechtspersonen en vennootschappen zijn volledig opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties. GEOMEC-4P VOF is proportioneel geconsolideerd, waarbij aangetekend wordt dat de VOF per ultimo 2015 nagenoeg leeg was.

Algemene grondslagen voor opstelling van de geconsolideerde jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten, tenzij anders bepaald.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Schattingen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van titel 9 BW 2 en de in Nederland algemeen geldende grondslagen voor financiële verslaggeving. Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de directie van Brabant Water NV zich over verschillende zaken een oordeel vormt en dat de directie schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Schattingswijziging

De voorzieningen amovering transport- en distributieleidingen, amovering productielocaties, compensated absences, reorganisatie en diensttijdgratificaties zijn contant gemaakt tegen een vastgestelde disconteringsvoet. Deze disconteringsvoet wordt volgens een vaste methodiek bepaald en is gebaseerd op een langjarige ontwikkeling van de rente. Jaarlijks wordt bepaald of de disconteringsvoet wordt herzien. Dit gebeurt indien de actuele disconteringsvoet meer dan 0,5% afwijkt van de in het vorig verslagjaar gehanteerde disconteringsvoet. Daarvan is dit verslagjaar geen sprake. De disconteringsvoet is derhalve gehandhaafd op 4,19%. De rente is onderdeel van de totale dotatie.

Bij de voorziening amovering transport- en distributieleidingen is het aangenomen tempo waarin de leidingen worden verwijderd als gevolg van ons Masterplan Vitalisatie verhoogd. Waar in 2014 nog rekening werd gehouden met 170 km te verwijderen leiding per jaar, is voor de komende jaren nu gerekend met circa 300 km per jaar. Het effect hiervan is dat de dotatie verhoogd moest worden. Op het totaal van de uitgaven in de toekomst heeft deze schattingswijziging geen effect.

Bij de voorziening amovering productielocaties is de gehanteerde prijs voor het verwijderen van ruwwaterleidingen aangepast op basis van de werkelijke kosten. Dit heeft tot gevolg dat de dotatie aan de voorziening amovering productielocaties verhoogd is. De totale uitgaven in de komende 45 jaar (zijnde de periode waarover de voorziening is bepaald) stijgen hierdoor met circa € 0,4 miljoen.

Geconsolideerde jaarrekening - Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

De effecten zijn onderstaand weergegeven:

Effect aanpassen tempo van vervanging transport- en distributieleidingen	
Dotatie bij hanteren oude tempo	6.006
Dotatie bij hanteren nieuwe tempo	7.178
Effect tempowijziging	-1.172
Effect aanpassen prijs van vervanging ruwwaterleidingen	
Dotatie bij oude prijs	1.095
Dotatie bij nieuwe prijs	1.212
Vrijval bij oude prijs	-35
Vrijval bij nieuwe prijs	-19
Effect prijswijziging	-133
Totaal effecten op het resultaat	-1.305

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten zoals vorderingen en schulden als financiële derivaten verstaan. In de toelichting op de onderscheiden posten van de balans wordt de reële waarde van het betreffende instrument toegelicht indien die afwijkt van de boekwaarde. Indien het financiële instrument niet in de balans is opgenomen wordt de informatie over de reële waarde gegeven in de Toelichting niet in de balans opgenomen verplichtingen. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de de behandeling per balanspost.

In het Treasurystatuut staan de kaders benoemd omtrent het beheersen van risico's. In het vigerende statuut is het gebruik van renteafscherpende instrumenten toegestaan ter beheersing van het renterisico op zekere kasstromen. Er mag geen gebruik worden gemaakt van financiële instrumenten waarbij een open positie wordt aangegaan. Er zijn overigens door Brabant Water NV momenteel geen derivaten afgesloten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva**Immateriële vaste activa**

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd op het bedrag van de kosten verminderd met de cumulatieve afschrijving en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De jaarlijkse afschrijvingen bedragen een vast percentage van de bestede kosten, zoals nader in de toelichting op de balans is gespecificeerd. De economische levensduur en de afschrijvingsmethode worden aan het einde van elk boekjaar opnieuw beoordeeld. Geactiveerde in eigen beheer gebouwde softwaresystemen worden afgeschreven in drie jaar. In het verslagjaar is overigens geen sprake van in eigen beheer gebouwde softwaresystemen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

De materiële vaste activa waarvan de vennootschap en haar groepsmaatschappijen krachtens een financiële leaseovereenkomst het economisch eigendom hebben, worden geactiveerd. De uit de financiële leaseovereenkomst voortvloeiende verplichting wordt als schuld verantwoord.

Materiële vaste activa in aanbouw worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs en indien van toepassing verminderd met bijzondere waardeverminderingen. De vervaardigingsprijs bestaat uit materiaalkosten, directe arbeidskosten en een toerekenbaar deel van de indirecte productiekosten.

Geconsolideerde jaarrekening - Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

De kosten die samenhangen met verplichtingen inzake de ontmanteling en verwijdering van distributie- en transportleidingen en het herstel van de terreinen bij de productielocaties zijn opgenomen onder de post voorzieningen aan de passiefzijde van de balans. Kosten voor overig (periodiek) groot onderhoud worden ten laste gebracht van het resultaat op het moment dat deze zich voordoen.

De toegepaste afschrijvingstermijnen zijn:

Technische gebouwen	45 jaar
Kantoorgebouwen	40 jaar
Terreinvoorzieningen	15 jaar
Leidingen en kabels op terreinen	60 jaar
Machines en installaties	3-30 jaar
KWO-installaties	20-30 jaar
Industriewaterinstallaties	3-30 jaar
Transport- en distributieleidingen	90 jaar
Telecommunicatiekabels	33 jaar
Watermeters	15 jaar
Aansluitleidingen	33 jaar
Inrichting, inventaris en computerapparatuur	3-5 jaar
Transportmiddelen	4-6 jaar
Terreinen en niet gebonden activa	Op deze activa wordt niet afgeschreven

Financiële vaste activa

De niet geconsolideerde deelnemingen waarop invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden, bij gebrek aan voldoende gegevens om de nettovermogenswaarde te bepalen, gewaardeerd op basis van het zichtbaar eigen vermogen (vermogensmutatiemethode), doch niet lager dan nihil.

Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs en indien van toepassing onder aftrek van bijzondere waardeverminderingen.

Deelnemingen met een negatieve waarde volgens de vermogensmutatiemethode worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de vennootschap geheel of ten dele instaat voor de schulden van de desbetreffende deelneming, wordt een voorziening gevormd, primair ten laste van de vorderingen op deze deelneming en voor het overige onder de voorzieningen ter grootte van het resterende aandeel in de door de deelneming geleden verliezen, dan wel voor de verwachte betalingen door de vennootschap ten behoeve van deze deelnemingen. De vorderingen op en leningen aan deelnemingen alsmede de overige vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk is aan de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke oninbaarheid. De onder de financiële vaste activa opgenomen obligaties (beursgenoteerd) behoren niet tot een handelsportefeuille en worden aangehouden tot het einde van de looptijd en worden gewaardeerd op de geamortiseerde kostprijs.

Effecten worden bij aankoop opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Er vindt geen afwaardering plaats naar lagere marktwaarde, tenzij er sprake is van een reële kans op onvolledige terugbetaling van de hoofdsom.

Financiële leasing

De levering van lokale (afval)waterzuiveringsinstallaties geschiedt door Hydrobusiness doorgaans op basis van zogenoemde DBFO (Design, Build, Finance & Operate) contracten. Hierbij is het mogelijk dat de vennootschap grotendeels de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van deze activa overdraagt aan haar klanten. In dergelijke situaties wordt het contract als een financieel leasecontract beschouwd en wordt de lease gewaardeerd tegen de contante waarde van de leasebetalingen, berekend tegen de impliciete rentevoet van de lease-overeenkomst. De te betalen leasetermijnen worden op annuïtaire wijze verdeeld in een aflossings- en een rentecomponent, gebaseerd op een vast rentepercentage. De leasevorderingen worden exclusief de rentevergoeding opgenomen onder de financiële vaste activa. De rentecomponent wordt naar gelang van de leasetermijnen verantwoord in de winst- en verliesrekening.

Vorraden

De voorraden betreft onderhanden werk waarbij de adviesdiensten reeds (gedeeltelijk) zijn uitgevoerd maar nog niet (volledig) zijn gefactureerd. Deze post is gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs of lagere netto-opbrengstwaarde. Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden. De vervaardigingsprijs omvat het directe materiaalverbruik, de directe loonkosten en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. De netto-opbrengstwaarde is gebaseerd op een verwachte verkoopprijs, onder aftrek van nog te maken kosten voor voltooiing en verkoop.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Voor de voorzieningen amovering transport- en distributieleidingen, amovering productielocaties, compensated absences, reorganisatie en diensttijdgratificaties geldt dat deze contant zijn gemaakt tegen een disconteringsvoet van 4,19%. De rente is onderdeel van de dotatie aan de betreffende voorziening en niet afzonderlijk als rentelast verantwoord.

- **Voorziening amovering transport- en distributieleidingen**

Op grond van concessies heeft Brabant Water NV de plicht om de transport- en distributieleidingen te verwijderen op het moment dat deze niet meer operationeel zijn. In de situatie waar dit niet formeel geregeld is, bestaat er wel een feitelijke verwijderingsverplichting gelet op het aantoonbare beleid. De voorziening wordt opgebouwd gedurende de levensduur van de leidingen, op basis van schattingen van de in de toekomst te verwachten uitgaven. Voor een nadere uiteenzetting van de in de bepaling van de omvang van de voorziening betrokken parameters wordt verwezen naar de 'Toelichting op de geconsolideerde balans'.

- **Voorziening amovering productielocaties**

Alle productielocaties liggen op terreinen met een ecologische bestemming, waarop de verplichting rust om deze na gebruik weer in de oorspronkelijke staat terug te brengen. De voorziening wordt opgebouwd gedurende de levensduur van de productielocaties, op basis van schattingen van de in de toekomst te verwachten uitgaven. Voor een nadere uiteenzetting van de in de bepaling van de omvang van de voorziening betrokken parameters wordt verwezen naar de 'Toelichting op de geconsolideerde balans'.

- **Voorziening droogteschade grondwaterwinning en hydrologisch natuurherstel**

De voorziening droogteschade grondwaterwinning en hydrologisch natuurherstel wordt opgenomen voor de geschatte kosten die naar verwachting voortvloeien uit de per balansdatum lopende verplichtingen uit hoofde van schades in relatie met de agrarische sector en de natuur die hun oorsprong vinden in wateronttrekkingen in het verleden. Ten laste van de voorziening komen de kosten die voortvloeien uit het honoreren van claims en de projectkosten natuurherstel.

- **Voorziening diensttijdgratificaties**

Voor de op balansdatum bestaande verplichtingen tot toekennen van diensttijdgratificaties is een voorziening gevormd ter grootte van het naar verwachting in de toekomst verschuldigde bedrag gebaseerd op de contante waarde en rekeninghoudend met de blijf- en sterftekans.

- **Voorziening compensated absences**

Voor de op balansdatum bestaande verplichtingen tot toekennen van arbeidstijdverkortings is een voorziening gevormd ter grootte van het naar verwachting in de toekomst verschuldigde bedrag. De verplichting wordt tegen contante waarde opgenomen, rekening houdend met de blijf- en sterftekans.

- **Voorziening KWO-exploitatie**

Deze voorziening is gevormd om de toekomstige exploitatieverliezen op een KWO-installatie van Hydreco in de regio

Tilburg te dekken.

- **Voorziening groot onderhoud**

Deze voorziening wordt aangewend voor de gelijkmatige verdeling van lasten voor het verwijderen van voorraden slib die ontstaan bij de productie van drinkwater.

- **Voorziening reorganisatie**

Deze voorziening heeft betrekking op kosten in verband met de reorganisatie van activiteiten en is gevormd omdat voor de groep een feitelijke of juridische verplichting bestaat.

Pensioenverplichtingen

De groep Brabant Water NV heeft diverse pensioenregelingen. De Nederlandse regelingen worden gefinancierd door afdrachten aan pensioenuitvoerders, te weten ABP en Zwitserleven. De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de winst- en verliesrekening verantwoord. Aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst wordt beoordeeld of en zo ja welke verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie op balansdatum bestaan. Deze additionele verplichtingen, waaronder eventuele verplichtingen uit herstelplannen van de pensioenuitvoerder, leiden tot lasten van de groep en worden in de balans dan opgenomen in een voorziening. Ultimo 2015 (en 2014) waren er voor de groep geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijks aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie.

Langlopende schulden, kortlopende schulden en overlopende passiva

Opgenomen leningen, schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

De bijdragen die Brabant Water NV ontvangt voor de aanleg van vaste activa worden gepassiveerd onder de langlopende schulden. Deze bijdragen worden tijdsevenredig over de geschatte economische levensduur van deze activa ten gunste van de winst- en verliesrekening gebracht. De bijdragen worden in hetzelfde tempo afgeschreven als de afschrijvingstermijn van de bijbehorende activa.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Netto omzet

Onder netto omzet wordt verstaan de opbrengst van de in het verslagjaar gerealiseerde afzet water en het vastrecht, onder aftrek van de over de omzet geheven belastingen. Er is sprake van een gespreide meteropname waardoor per balansdatum niet al het waterverbruik feitelijk is afgerekend. Op basis van de afzetgegevens van de pompstations en de ervaringscijfers ten aanzien van lekverliezen wordt de te factureren gerealiseerde afzet over het verslagjaar bepaald.

Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht, gebaseerd op de tot balansdatum in het kader van de dienstverlening gemaakte kosten in verhouding tot de geschatte kosten van de totaal te verrichten dienstverlening. De kostprijs van deze diensten wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Geactiveerde productie voor het eigen bedrijf

De geactiveerde productie voor het eigen bedrijf betreft de toegerekende prestaties van personeel aan immateriële en materiële vaste activa die in eigen beheer vervaardigd zijn of werkzaamheden die ten laste van een voorziening worden gebracht. Opbrengsten voortvloeiend uit de geactiveerde productie worden verantwoord op het moment dat het materieel vast actief wordt vervaardigd of ten laste van een voorziening wordt gebracht en er derhalve kosten worden gemaakt. De geactiveerde kosten worden aan dezelfde periode toegerekend.

Overige bedrijfsopbrengsten

De overige bedrijfsopbrengsten omvatten de bedragen die aan derden in rekening zijn gebracht voor de levering van goederen of diensten. Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de prestaties zijn verricht. De kostprijs van deze prestaties wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Bedrijfslasten

De bedrijfs- en overige lasten zijn bepaald op basis van historische kostprijs.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa bedragen een vast percentage van de historische kostprijs. Voor de gehanteerde afschrijvingstermijnen wordt verwezen naar de 'Grondslagen voor de waardering van activa en passiva'.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten omvatten de rentebaten en –lasten, de kosten die samenhangen met het aantrekken van vreemd vermogen evenals de eventuele koersverschillen hierop en waardeveranderingen en uitkeringen van financiële vaste activa.

Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen

Als resultaat van deelnemingen waarin invloed van betekenis wordt uitgeoefend op het zakelijke en financiële beleid, wordt opgenomen het aan de vennootschap toekomende aandeel in het resultaat van deze deelnemingen.

Belastingen

De vennootschapsbelasting voor Hydreco BV en Hydreco GeoMEC BV wordt berekend tegen het geldende tarief over het resultaat van het boekjaar, waarbij rekening wordt gehouden met permanente verschillen tussen de winstberekening volgens de jaarrekening en de fiscale winstberekening, en waarbij actieve belastinglatenties (indien van toepassing) slechts worden gewaardeerd voor zover de realisatie daarvan waarschijnlijk is. Alle andere geconsolideerde deelnemingen en Brabant Water NV zijn vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

Jaarafgrenzing

Ten behoeve van een juiste jaarafgrenzing wordt in de maanden december tot en met februari beoordeeld of de geboekte opbrengsten en kosten aan het juiste jaar zijn toegerekend. Hierbij wordt een factuurbedrag van € 5000 gehanteerd als ondergrens voor het bepalen van de steekproef.

Grondslagen voor de opstelling van het geconsolideerd kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen onder aftrek van het debetsaldo binnen de gezamenlijke kredietfaciliteit van Brabant Water en haar dochters bij de Rabobank. Winstbelastingen, betaalde en ontvangen interest en ontvangen dividenden worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

De overige effecten worden voor zover dit betrekking heeft op aangekochte obligaties en meegekochte agio als een uitzetting effecten (uitgave uit financieringsactiviteiten) aangemerkt. In 2014 zijn deze nog gerubriceerd onder de post verstrekte financiering. In de vergelijkende cijfers is hiervoor gecorrigeerd. De ontvangen aflossing van verstrekte leningen (dit betreft de posten 'Overige vorderingen' en de 'Door hypotheek gedekte leningen' van de financiële vaste activa) wordt voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als ontvangsten uit verstrekte leningen in het kader van financieringsactiviteiten aangemerkt. Voor het gedeelte dat betrekking heeft op nieuwe verstrekte leningen wordt dit als

verstrekke financiering (uitgave uit financieringsactiviteiten) aangemerkt. De uitgave 'Financiering verbonden partijen' uit de financieringsactiviteiten betreft stortingen aan deelnemingen.

Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasecontract wordt voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december

(Bedragen x 1.000 euro)

Activa

A Vaste Activa

A-I Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa hebben betrekking op de grotere in eigen beheer gebouwde softwaresystemen.

De samenstelling en het verloop van deze post is als volgt:

	2015
Aanschafwaarde informatiesystemen	7.862
Afschrijvingen tot en met 2014	-7.840
Boekwaarde 31 december 2014	22
Investeringsuitgaven	-
Afschrijvingen 2015	-14
	-14
Boekwaarde 31 december 2015	8

A-II Materiële vaste activa

	2015
Aanschafwaarde 31 december 2014	1.493.070
Afschrijvingen t/m 31 december 2014	-728.813
Boekwaarde 31 december 2014	764.257
Investeringsuitgaven 2015	75.084
Afschrijvingen 2015	-31.561
Desinvesteringen en overige waardeveranderingen 2015	-9.350
	34.173
Boekwaarde per 31 december 2015	798.430

De afschrijvingen en desinvesteringen zijn verantwoord onder de post afschrijvingen in de Winst- en Verliesrekening. Bij verkoop van vaste activa wordt een eventueel restant van de boekwaarde in mindering gebracht op de opbrengst. Een eventuele verkoopopbrengst wordt in mindering van de afschrijvingen gebracht. De desinvesteringen in 2015 vloeien grotendeels (€ 7 miljoen) voort uit het als financial lease verwerken van een door Hydrobusiness afgesloten DBFO-contract inzake een afvalwaterzuiveringsinstallatie. Het overige deel betreft met name desinvesteringen als gevolg van het verwijderen van leidingen.

Geconsolideerde jaarrekening - Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december

Materiële vaste activa	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Leidingen in distributie- gebied	Andere vaste bedrijfs- middelen en niet aan bedrijfs- uitoefening dienstbaar	Materiële vaste activa in uitvoering	Totaal
Aanschafwaarde per 31 december 2014	273.686	300.319	807.953	42.645	68.467	1.493.070
Investeringsuitgaven 2015	–	65	–	12	75.007	75.084
Desinvesteringen in 2015	-188	-1.061	-9.818	-1.134	-7.150	-19.351
In gebruik gestelde materiële vaste activa 2015	1.405	10.095	42.505	3.933	-57.938	–
Aanschafwaarde per 31 december 2015	274.903	309.418	840.640	45.456	78.386	1.548.803
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2014	-120.202	-171.269	-403.371	-33.965	-6	-728.813
Afschrijvingen in 2015	-4.793	-12.488	-10.904	-3.376	–	-31.561
Overige waardeveranderingen 2015	–	–	–	–	–	–
Afgeschreven deel desinvesteringen 2015	–	149	8.890	962	–	10.001
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2015	-124.995	-183.608	-405.385	-36.379	-6	-750.373
Boekwaarde per 31 december 2015	149.908	125.810	435.255	9.077	78.380	798.430
Boekwaarde per 31 december 2014	153.484	129.050	404.582	8.680	68.461	764.257

A-III Financiële vaste activa

	2015	2014
Overige effecten	44.076	54.160
Overige vorderingen	17.657	15.878
Andere deelnemingen	7.696	7.534
Door hypotheek gedekte leningen	219	251
Totaal	69.648	77.823

Overige effecten

Een deel van de liquiditeiten wordt belegd in obligaties van instellingen die bij het aangaan van de overeenkomst voldoen aan de eisen die zijn vastgelegd in het financieel statuut van Brabant Water NV.

Geconsolideerde jaarrekening - Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december

Het verloop van de post overige effecten in 2015 is als volgt:

Overige effecten	2015
Stand per 31 december 2014	54.160
Aangekochte effecten in 2015	15.500
Meegekochte agio in 2015	1.610
Aankopen 2015	17.110
Verkochte en ingeloste effecten inclusief agio/disagio 2015	-26.170
Amortisatie agio/disagio 2015	-1.024
Aflossingen en amortisatie 2015	-27.194
Boekwaarde per 31 december 2015	44.076

De beurswaarde van de obligaties op 31 december 2015 is € 44.828.000 (ultimo 2014 was dit € 57.064.000). De daling is het gevolg van verkoop van een aantal obligaties.

Overige vorderingen

In de overige vorderingen is onder meer een bedrag van € 7,2 miljoen aan uitzettingen in deposito's opgenomen. Verder zijn in deze post opgenomen de aflossing van obligaties in 2016 ter hoogte van € 1 miljoen, een vordering uit hoofde van financial lease ter hoogte van € 7 miljoen en een actieve belastinglatentie.

Het verloop van de post overige vorderingen in 2015 is als volgt:

	2015
Stand per 31 december 2014	15.878
Nieuwe uitzettingen 2015	12.326
Aflossingen 2015	-10.547
Afkoop 2015	–
Boekwaarde per 31 december 2015	17.657

In 2016 zal € 1,1 miljoen van deze vorderingen afgelost worden.

De actieve belastinglatentie bedraagt ultimo 2015 € 823.000 (ultimo 2014 € 844.000). Hiervan zal in 2016 naar verwachting € 90.000 worden afgewikkeld. Ter meerdere zekerheid van de aflossing van de bij de BNG afgesloten leningen is een deposito ter waarde van € 7,2 miljoen verpand aan BNG.

Geconsolideerde jaarrekening - Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december

Andere deelnemingen

De niet-geconsolideerde deelnemingen betreffen:

Deelneming	Aandeel	Waardering
NV Waterwinningsbedrijf Brabantse Biesbosch	40,00%	6.022
Aqualab Zuid BV	32,50%	958
KWH Water BV	13,20%	629
Water Fund Holland BV	28,10%	–
Reststoffenunie Waterleidingbedrijven BV	19,90%	87
Boekwaarde 31 december 2015		7.696

Het verloop van deze post is als volgt:

	2015
Stand per 31 december 2014	7.534
Aandeel resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	162
	162
Boekwaarde 31 december 2015	7.696

Door hypotheek gedekte leningen

De door hypotheek gedekte leningen betreffen de gelden die in het verleden door de vennootschap ter beschikking zijn gesteld aan de Stichting Spaarfonds Brabant Water voor het personeel van Brabant Water NV. De rente en aflossingen op deze lening die jaarlijks door de vennootschap aan de Stichting in rekening worden gebracht, zijn gelijk aan de door de Stichting ontvangen rente en aflossingen. Er worden geen nieuwe hypotheekleningen meer aangegaan.

Het verloop van deze post is als volgt:

	2015
Stand per 31 december 2014	251
Aflossingen 2015	-32
	219
Boekwaarde 31 december 2015	219

B Vlottende activa

B-I Voorraden

De voorraden betreft onderhanden werk. Dit wordt gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs of lagere netto-opbrengstwaarde. Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van het onderhanden werk. De vervaardigingsprijs omvat het directe materiaalverbruik, de directe loonkosten en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. De netto-opbrengstwaarde is gebaseerd op een verwachte verkoopprijs, onder aftrek van nog te maken kosten voor voltooiing en verkoop.

Geconsolideerde jaarrekening - Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december**B-II Vorderingen en overlopende activa**

De vorderingen en overlopende activa hebben een kortlopend karakter (< 1 jaar), met uitzondering van de post vooruitbetaalde gebruiksrechten.

	2015	2014
Overige vorderingen en transitoria	10.987	22.949
Handelsdebiteuren	14.665	14.976
Vooruitbetaalde gebruiksrechten	2.818	3.757
Vorderingen op personeel	157	781
Totaal	28.627	42.463

Overige vorderingen en transitoria

Hierin is opgenomen de post nog te factureren watergelden ter hoogte van € 5,8 miljoen; dit betreft het deel van de omzet drinkwater dat op 31 december 2015 nog gefactureerd moet worden op basis van de gerealiseerde afzet minus de in rekening gebrachte voorschotten. Verder zijn in deze post onder andere nog begrepen de leveringen en diensten die na het verslagjaar gefactureerd zijn (€ 3,1 miljoen), de nog te ontvangen rente op de obligaties (€ 1,4 miljoen) en de rekeningcourantverhouding met de Stichting Spaarfonds in liquidatie (€ 0,5 miljoen).

Handelsdebiteuren

Hierin zijn opgenomen alle openstaande vorderingen in het kader van waterleveringen en de levering van andere diensten. De vorderingen zijn tegen de geamortiseerde kostprijs opgenomen. Er is een correctie van € 267.000 (ultimo 2014 € 294.000) toegepast voor mogelijk niet inbare vorderingen.

Vooruitbetaalde gebruiksrechten

Voor het transport van voorgezuiverd oppervlaktewater tot en met de rivier de Amer in de gemeente Drimmelen maken wij gebruik van een leiding die in eigendom is van de NV Waterwinningbedrijf Brabantse Biesbosch. Met deze vennootschap is met ingang van 1978 een watertransportovereenkomst gesloten met een looptijd van 40 jaar. Ultimo 1986 is de contante waarde verrekend van de resterende financiële verplichtingen die uit deze overeenkomst voortvloeien. Deze vooruitbetaling valt vrij gedurende de resterende looptijd van de overeenkomst.

In 2010 is een huurovereenkomst aangegaan voor de huur van glasvezelkabels ten behoeve van het datatransport voor de besturing van de productielocaties. De huurovereenkomst heeft een looptijd van 15 jaar en is voor een deel bij vooruitbetaling voldaan.

De vrijval per jaar wordt bepaald door de totale verplichtingen toe te rekenen aan de jaarschijven. Voor beide gebruiksrechten geldt dat deze relatief eenvoudig om te zetten zijn in liquide middelen. Dientengevolge zijn zij geclassificeerd als kortlopend.

	2015
Vooruitbetaling financiële verplichting transportleiding Brabantse Biesbosch per 31 december 2014	2.043
Glasvezelkabelnet per 31 december 2014	1.714
	3.757
Toerekening transportleiding 2015	-462
Toerekening glasvezelkabelnet 2015	-477
Boekwaarde per 31 december 2015	2.818

Geconsolideerde jaarrekening - Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december**Vorderingen op personeel**

De vorderingen op personeel hebben betrekking o.a. op de financiering van auto's en fietsen. Onder de post vorderingen op personeel was in 2014 mede opgenomen de rekeningcourantverhouding met de Stichting Spaarfonds Brabant Water. In verband met het opheffen van het Spaarfonds is deze vordering hier komen te vervallen.

B-III Liquide middelen

	2015	2014
Spaarrekeningen	18.117	7.502
Banken rekening courant	6.816	7.447
Totaal	24.933	14.949

De stijging van de liquide middelen houdt verband met het vrijkomen van middelen uit obligaties (verkoop en aflossing) waarbij er, gelet op de lage rentestand, voor is gekozen slechts een deel van vrijkomende middelen te herbeleggen in langlopende obligaties. Het resterende deel is aangehouden in de vorm van spaartegoed. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de vennootschap.

Passiva**C Eigen Vermogen****C-I Gestort en opgevraagd kapitaal**

	2015
Maatschappelijk kapitaal	1.000
Niet geplaatst kapitaal	-722
Stand per 31 december 2015	278

Het maatschappelijk kapitaal bestaat uit 10.000.000 aandelen van € 0,10 nominaal. De geplaatste aandelen luiden op naam en zijn in eigendom van gemeenten en de Provincie Noord-Brabant.

C-II Wettelijke reserve

	2015
Stand per 31 december 2014	5.981
Vermogensmutatie 2015	7
Stand per 31 december 2015	5.988

Dit betreft de wettelijke reserve deelnemingen. De mutatie betreft het resultaat van de NV Waterwinningbedrijf Brabantse Biesbosch over 2014.

Geconsolideerde jaarrekening - Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december

C-III Overige reserves

	2015
Stand per 31 december 2014	452.554
Resultaat 2015	40.652
Naar wettelijke reserve	-7
Mutatie 2015	40.645
Stand per 31 december 2015	493.199

C-IV Bestemmingsreserve

	2015
Stand per 31 december 2014	25.000
Mutatie 2015	-
Stand per 31 december 2015	25.000

Per 1 juni 2007 zijn de activa van de NV TWM overgenomen. Vooruitlopend op de definitieve gerechtelijke uitspraak met betrekking tot de te betalen overnamesom is op basis van afspraken met de aandeelhouders een afzonderlijke bestemmingsreserve binnen het eigen vermogen opgenomen. De bestemmingsreserve is gehandhaafd ondanks het feit dat een deel van de te verwachten overnamesom in 2014 ten laste gebracht is van het eigen vermogen. Dit houdt verband met de kans dat de te betalen overnamesom hoger zal uitvallen dan waarmee nu rekening is gehouden.

Overzicht verloop eigen vermogen:

	Gestort en opgevraagd kapitaal	Wettelijke reserve	Overige reserves	Bestem- mings- reserve	Totaal
Stand per 31 december 2014	278	5.981	452.554	25.000	483.813
Resultaat 2015	-	-	40.652	-	40.652
Mutatie wettelijke reserve	-	7	-7	-	-
Stand per 31 december 2015	278	5.988	493.199	25.000	524.465

De mutatie in het eigen vermogen in 2015 betreft het resultaat van 2015 en de mutatie in de wettelijke reserve die ten laste gebracht is van de overige reserves.

D Vreemd Vermogen**D-I Voorzieningen**

Voor verplichtingen waarvoor in de toekomst uitgaven moeten worden gedaan en die hun oorsprong vinden in het boekjaar of voorafgaande boekjaren zijn voorzieningen gevormd.

	2015	2014
Amovering transport- en distributieleidingen	114.610	108.638
Amovering productielocaties	8.083	7.669
Droogteschade grondwaterwinning en hydrologisch natuurherstel	3.379	3.965
Diensttijdgratificaties	919	1.949
Compensated absences	237	591
KWO-exploitatie	588	602
Groot onderhoud	–	264
Reorganisatie	2	53
Totaal	127.818	123.731

Het verloop van de voorzieningen is als volgt:

	Saldo 31-12-2014	Toevoeging	Rente	Vrijval/naar kort VV	Ont- trekkingen	Saldo 31-12-2015
Amovering transport- en distributieleidingen	108.638	7.178	4.550	–	-5.756	114.610
Amovering productielocaties	7.669	1.152	321	-19	-1.040	8.083
Droogteschade grondwaterwinning en hydrologisch natuurherstel	3.965	133	31	-279	-471	3.379
Diensttijdgratificaties	1.949	3	82	-884	-231	919
Compensated absences	591	10	25	-1	-388	237
KWO-exploitatie	602	–	–	–	-14	588
Groot onderhoud	264	–	–	-195	-69	–
Reorganisatie	53	7	2	–	-60	2
Totaal	123.731	8.483	5.011	-1.378	-8.029	127.818

Voor een tweetal componenten binnen de voorzieningen Droogteschade grondwaterwinning en hydrologisch natuurherstel en Diensttijdgratificaties geldt dat er volledige zekerheid bestaat over de uitkering daarvan in 2016. Om die reden zijn deze bedragen, respectievelijk € 275.000 en € 884.000 gepresenteerd onder de overige schulden.

Geconsolideerde jaarrekening - Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december

Het verloop van de uitgaven voor de voorzieningen is als volgt:

	Ultimo 2015	Uitgaven binnen een jaar	Na vijf jaar
Amovering transport- en distributieleidingen	114.610	7.036	295.104
Amovering productielocaties	8.083	170	17.768
Droogteschade grondwaterwinning en hydrologisch natuurherstel	3.379	3.379	–
Diensttijdgratificaties	919	193	218
Compensated absences	237	180	–
KWO-exploitatie	588	–	–
Reorganisatie	2	2	–
Totaal	127.818	10.960	313.090

De nominaal verwachte uitgaven na vijf jaar zijn in bovenstaand overzicht contant gemaakt naar 31 december 2015.

Voorziening amovering transport- en distributieleidingen

Op het moment dat een leiding wordt vervangen door een nieuwe leiding is Brabant Water NV op grond van veel concessievoorwaarden verplicht om de oude leiding uit de grond te nemen. Waar de concessievoorwaarden dat niet voorschrijven acht Brabant Water NV zich hiertoe uit maatschappelijk oogpunt verplicht omdat zij zich verantwoordelijk voelt voor het handhaven van een zo schoon mogelijke ondergrond. Het kan hierbij voorkomen dat de verwijdering om praktische redenen niet direct bij het buiten gebruik stellen plaatsvindt, maar op een later moment.

Om een gestructureerde, noodzakelijke vervanging van de oude leidingen te verkrijgen is een vervangingsplan over een groot aantal jaren opgesteld met de bijbehorende kosten. Gelet op het feit dat de toekomstige kosten goed zijn in te schatten is het treffen van een voorziening voor verwijderingskosten daarom de geëigende weg om een stabiel kostenverloop en daarmee een stabiel tariefbeleid te bewerkstelligen. De voorziening is gebaseerd op onderbouwde schattingen van de te verwijderen aantallen kilometers leidingen, de daaraan verbonden kosten en de verwijderingsmomenten. De voorziening wordt opgebouwd vanaf het moment van aanleg van de leiding tot het moment van verwijdering. De verplichting tot verwijderen ontstaat immers direct bij het moment van aanleg van de leiding.

Jaarlijks wordt beoordeeld of de schattingen nog valide zijn. Gelet op de lange opbouwperiode van de voorziening (90 jaar) en de daaraan inherent verbonden onzekerheden, vindt aanpassing van de schattingen pas plaats indien er sprake is van een voldoende zeker structureel effect. In 2015 heeft een schattingswijziging plaatsgevonden met betrekking tot deze voorziening. Aanleiding hiervan is de vaststelling van het Masterplan Vitalisatie. Hierbij is besloten tot een verhoging van het saneringstempo van distributieleidingen. Voor een verdere inhoudelijke toelichting op deze schattingswijziging verwijzen wij naar de 'Algemene grondslagen voor opstelling van de geconsolideerde jaarrekening'.

Voorziening amovering productielocaties

Deze voorziening is gevormd ter bestrijding van de kosten voor het slopen en verwijderen van buiten gebruik gestelde gebouwen en installaties van de waterproductiebedrijven. Bij het vernieuwen of staken van een productielocatie worden de bestaande gebouwen afgebroken en afgevoerd. Alle productielocaties liggen op terreinen met een ecologische bestemming, waarop de verplichting rust om deze na gebruik weer in de oorspronkelijke staat terug te brengen. Op de locaties, waar deze verplichting niet op rust, acht Brabant Water NV zich hiertoe uit maatschappelijk oogpunt verplicht. De kosten worden geraamd per locatie. Uitgangspunt is dat technische gebouwen na 45 jaar worden afgebroken en terreinleidingen na 60 jaar worden verwijderd. In 2015 heeft een schattingswijziging plaatsgevonden met betrekking tot deze voorziening. Voor een inhoudelijke toelichting op deze schattingswijziging verwijzen wij naar de 'Algemene grondslagen voor opstelling van de geconsolideerde jaarrekening'.

Voorziening droogteschade grondwaterwinning en hydrologisch natuurherstel

Deze voorziening is gevormd voor uitgaven ter zake van schades die hun oorsprong vinden in wateronttrekkingen in het verleden. De schade wordt berekend vanaf tien jaar voorafgaande aan het moment van claimen. Vanaf deze periode wordt aan de hand van de onttrekkingen van de betreffende productielocatie de verwachte schadeuitkering berekend en verhoogd met de wettelijke rente. Zodra de definitieve schade is vastgesteld wordt deze ten laste van de voorziening uitgekeerd.

Geconsolideerde jaarrekening - Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december

Daarna wordt jaarlijks de schade uitgekeerd en direct ten laste van de exploitatie gebracht. Verder omvat de voorziening de verplichting die voortvloeit uit een convenant dat Brabant Water NV met de Provincie Noord-Brabant in 2013 heeft afgesloten waarin is overeengekomen dat Brabant Water NV kosten van een aantal projecten betaalt die uitgevoerd worden in het kader van het herstel van natuurwaarden voor zover er een relatie ligt met de onttrekkingen van Brabant Water. Omdat in het convenant geen einddatum is bepaald waarbinnen de Provincie Noord-Brabant projecten moet hebben aangedragen, blijft de definitieve hoogte van de uitgaven nog onzeker.

Voorziening diensttijdgratificaties

Afhankelijk van het aantal jaren dat een werknemer onafgebroken in dienst is geweest bij een bedrijf dat aangesloten is bij de vigerende landelijke cao, wordt een éénmalige gratificatie toegekend als percentage van het inkomen per maand. Voor deze uitkering is een voorziening getroffen. Berekend wordt per medewerker wanneer de eerstvolgende gratificatie uitgekeerd wordt en tegen welk bedrag.

In de cao is afgesproken dat met ingang van 2016 deze gratificaties worden opgenomen in een persoonsgebonden budget. In dat jaar worden nagenoeg alle bestaande gratificatierechten uitgekeerd. Dit bedrag is als kortlopende schuld gepresenteerd. Alleen medewerkers die op 1 januari 2016 55 jaar of ouder zijn houden hun recht op een gratificatie.

Voorziening compensated absences

Werknemers met een arbeidstijd van gemiddeld acht uur per dag hebben, op basis van de landelijke cao, met ingang van de dag waarop zij de leeftijd van 57 jaar bereiken aanspraak op een arbeidstijdverkorting van een half uur per dag. Bij het bereiken van de 59-jarige leeftijd wordt dit één uur per dag. De voorziening is gebaseerd op de relevante populatie waarbij alle toekomstige uitgaven contant zijn gemaakt. Hierbij is rekening gehouden met de blijf- en sterftekans van de medewerkers.

Op 1 augustus 2009 is in de cao voor de waterbedrijven afgesproken dat de bestaande regeling voor arbeidstijdverkorting vervalt. Er is daarbij een overgangsregeling getroffen voor medewerkers voor wie de regeling al gold op 1 augustus 2009 of die op dat moment dicht tegen deze regeling aanzaten.

Voorziening KWO-exploitatie

Deze voorziening is gevormd om de toekomstige exploitatieverliezen op een KWO-installatie van Hydreco BV in de regio Tilburg te dekken.

Voorziening groot onderhoud

Deze voorziening is in het verleden gevormd voor de kosten van het ruimen van de slibvoorraden. In 2015 is besloten tot vrijval van deze voorziening omdat gebleken is dat de afgelopen jaren de onttrekking en dotaties aan deze voorziening min of meer op een zelfde niveau lagen. Vanuit egalisatie van kosten is er derhalve geen reden meer tot het aanhouden van deze voorziening.

Reorganisatievoorziening

Per 1 januari 2006 is overeengekomen dat Brabant Water NV de werkzaamheden van de afgesloten dienstverleningsovereenkomsten met NV N.R.E. en Essent NV overneemt. Per die datum zijn ook de werkzaamheden van de NV TWM in de gemeenten Tilburg en Goirle overgenomen. De personele verplichtingen die voortvloeien uit deze overnames zijn in deze voorziening opgenomen. Verder zijn in deze voorziening alle kosten van goedgekeurde interne reorganisaties verantwoord. De hiermede samenhangende sociale kosten – op basis van het goedgekeurde Sociaal Plan – zijn onder deze voorziening gebracht. De kosten betreffen onder andere kosten in verband met vervroegde uittreding en outplacement.

D-II Langlopende schulden

	2015	2014
Bijdragen	176.760	170.393
Schulden aan kredietinstellingen	14.069	17.404
Totaal	190.829	187.797

Geconsolideerde jaarrekening - Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december

Bijdragen

Onder bijdragen worden verstaan de eenmalige bijdragen die in rekening zijn gebracht voor de aanleg van materiële vaste activa. Het betreft hier onder andere de bijdragen van particulieren en projectontwikkelaars voor de aanleg van nieuwe aansluitingen. Maar ook bijdragen van gemeenten, provincie en Rijk aan de door hen gewenste reconstructies van ons distributienet. De samenstelling en ontwikkeling van deze post is als volgt:

	Distributie- leidingen	Aansluit- leidingen	KWO- installaties	Totaal
Stand per 31 december 2014	80.520	88.507	1.366	170.393
Bijdragen 2015	6.531	5.984	–	12.515
	87.051	94.491	1.366	182.908
Vrijval 2015 ten gunste van de Winst- en Verliesrekening	-1.019	-5.052	-26	-6.097
Vrijval ten gunste van Strijp-R	–	–	-51	-51
Stand per 31 december 2015	86.032	89.439	1.289	176.760

De ontvangen bijdragen ten behoeve van aansluitleidingen vallen in drieëndertig jaar vrij; dit is gelijk aan de afschrijvingstermijn van de op deze bijdragen betrekking hebbende activa. De bijdragen ontvangen voor de aanleg van distributieleidingen komen, gelijk aan de afschrijvingstermijn van de leidingen zelf, in negentig jaar vrij. De bijdragen KWO-installaties worden afgeschreven gelijk aan de periode van contractduur van de bijbehorende installatie. De totale vrijval wordt ten gunste van de post afschrijvingen in de Winst- en Verliesrekening gebracht.

Overzicht schulden aan kredietinstellingen

Jaar van aflossing	0%	2-3%	3-4%	4-5%	6-7%	7-8%	Eindtotaal
2017	–	1.000	208	–	–	182	1.390
2018	5	1.000	519	–	–	182	1.706
2019	5	1.000	234	–	–	182	1.421
2020	5	1.000	–	–	–	182	1.187
2021	5	1.000	–	–	–	–	1.005
2022	–	1.000	–	–	–	–	1.000
2023	–	1.000	–	–	–	–	1.000
2024	–	1.000	–	–	–	–	1.000
2025	–	1.000	–	–	–	–	1.000
2026	–	1.000	–	–	–	–	1.000
2027	–	1.000	–	–	–	1.360	2.360
	20	11.000	961	–	–	2.088	14.069
Beginstand 2015	20	12.000	2.168	–	–	3.216	17.404
- Aflossingen 2016*	–	-1.000	-1.207	–	–	-1.128	-3.335
Eindstand 2015	20	11.000	961	–	–	2.088	14.069

* De aflossingen 2016 zijn verantwoord onder D-III a. Kredietinstellingen.

D-III Kortlopende schulden en overlopende passiva

a. Kredietinstellingen

Deze schulden hebben een kortlopend karakter (<1 jaar). Aan geldgevers aangaande kortlopende schulden zijn geen zekerheden verstrekt.

	2015	2014
Handelsbanken	13.731	13.575
Aflossingen langlopende schulden volgend verslagjaar	3.335	6.349
Nog te betalen rente	650	1.303
Totaal	17.716	21.227

b. Leveranciers

De schulden aan leveranciers zijn tegen de nominale waarde opgenomen.

c. Overige schulden

	2015	2014
Incasso afdrachten voor derden	19.643	18.579
Belastingen en premies	10.658	11.858
Personeel	11.987	9.723
Vooruit ontvangen investeringsbijdragen	1.279	2.506
Overige schulden en overlopende passiva	2.270	22.510
Waarborgsommen	1.119	1.313
Totaal	46.956	66.489

De schulden aan personeel betreffen in belangrijke mate nog uit te betalen verlofuren en vakantiegeld.

In 2014 is onder de overige schulden en overlopende passiva de schuld aan de NV TWM ter hoogte van € 21 miljoen opgenomen, die behoort bij de overnamesom. In 2015 heeft Brabant Water deze schuld betaald aan de NV TWM.

Toelichting niet uit de balans blijvende verplichtingen

In 2007 zijn door Brabant Water NV de activa van de NV TWM overgenomen. Middels een gerechtelijke procedure wordt de te betalen overnamesom bepaald. Op dit moment is nog niet duidelijk wanneer een uitspraak wordt gedaan. Ook kan nog geen zekerheid worden verschaft over de uiteindelijke overnamesom. Wel is er inzicht in de te verwachten minimale hoogte van de overnamesom. Deze is door Brabant Water NV gecijferd op een bedrag van € 52 miljoen en in 2014, rekening houdend met in het verleden betaalde voorschotten, als goodwill verwerkt als directe mutatie in het eigen vermogen. Het door de NV TWM berekende bedrag is overigens substantieel hoger dan dit bedrag.

Ter meerdere zekerheid van de aflossing van bij de BNG afgesloten leningen is een deposito ter waarde van € 7,2 miljoen verpand aan de BNG.

Er is nog voor € 84 miljoen te ontvangen aan goederen en diensten, waarvoor wel een opdracht is verstrekt.

Toelichting op de geconsolideerde Winst- en Verliesrekening

(Bedragen x 1.000 euro)

E Som der bedrijfsopbrengsten

E-I Netto omzet

De opbrengst drinkwater en ander water wordt verantwoord op basis van de berekende omzet vanuit de gerealiseerde afzet. Deze methode garandeert dat de gepresenteerde omzet aansluit met de gerealiseerde afzet. Technische ondersteuning en exploitatie installaties betreft voornamelijk het beheer van (afval)waterinstallaties, uitgevoerde risicoanalyses, periodieke onderzoeken, opstellen beheersplannen en periodieke audits van de beheersplannen ten behoeve van drinkwaterinstallaties.

	2015	2014
Drinkwater	158.334	157.314
Ander water	6.107	6.374
Technische ondersteuning en exploitatie installaties	4.227	3.849
Koude-warmteopslag	2.632	2.531
En gros levering	2.869	2.394
Totaal	174.169	172.462

De totale omzet is in 2015 € 1,7 miljoen meer dan in 2014. Waar het de drinkwateromzet betreft bedraagt de stijging € 1 miljoen. Dit is toe te schrijven aan een stijgende afzet. Bij de omzetberekening is een vergelijking gemaakt tussen de in het vorig verslagjaar berekende omzet en de werkelijke omzet. Deze vergelijking heeft in het verslagjaar geleid tot een neerwaartse bijstelling van ruim € 1 miljoen.

	Opbrengst		Afzet (x 1000 m ³)	
	2015	2014	2015	2014
Drinkwater	158.334	157.314	167.590	164.283
En gros levering	2.869	2.394	7.484	6.262
Totaal drinkwater	161.203	159.708	175.074	170.545

De omzet uit Technische ondersteuning en exploitatie installaties is gegroeid als gevolg van de ingebruikname van een nieuwe afvalwaterzuiveringsinstallatie van Hydreco.

E-II Geactiveerde productie voor het eigen bedrijf

Dit betreft kosten van afdelingen die toegerekend zijn aan materiële vaste activa en activa in uitvoering die in eigen beheer zijn vervaardigd alsmede de toegerekende kosten van afdelingen die ten laste van de voorzieningen worden gebracht.

Geconsolideerde jaarrekening - Toelichting op de geconsolideerde Winst- en Verliesrekening**E-III Overige bedrijfsopbrengsten**

Onder de overige bedrijfsopbrengsten zijn begrepen alle opbrengsten van aan de waterlevering gerelateerde producten en diensten. Ons bedrijf beoogt een meerwaarde te bieden aan haar klanten door het aanbieden van een totaalpakket van waterzorg op maat. Uitgangspunt hierbij is dat met dergelijke activiteiten een neutrale dan wel een positieve bijdrage wordt geleverd aan het bedrijfsresultaat.

	2015	2014
Diverse opbrengsten	4.702	4.949
Administratieve boetes	2.068	2.211
Toeslag acceptgiro's	1.102	486
Brandvoorzieningen	2.139	1.953
Meeliften op de nota door derden	1.393	1.387
Pachten, huur en jachtrechten	687	753
Subsidies	593	366
Totaal	12.684	12.105

Medio 2014 is een toeslag op de betaling middels acceptgiro's ingevoerd. In 2015 is deze toeslag gedurende het gehele jaar geheven. Hiermee is met succes getracht het aantal automatisch betalende klanten te laten stijgen. Dit is gestegen van 79,9% in 2013 naar 81,7% per ultimo 2015.

F Bedrijfslasten**F-I Kosten van grond- en hulpstoffen**

	2015	2014
Energie	7.596	7.531
Materialen	3.676	4.627
Chemicaliën	1.772	1.612
Rein- en ruwwater	1.759	1.795
Totaal	14.803	15.565

De kosten van materialen zijn mede gedaald als gevolg van extensivering van preventief onderhoud.

F-II Kosten van uitbesteed werk en andere externe kosten

	2015	2014
Uitbesteed onderhoud	16.626	16.784
Ingeleend personeel	12.240	11.159
Andere bedrijfskosten	5.688	4.842
Onderzoek, advies en ontwikkeling	3.526	4.247
Kosten accountantsorganisatie	258	582
Afvoeren en storten afval	564	602
Dotaties voorzieningen en vrijval	13.148	9.821
Totaal	52.050	48.037

De kosten van ingeleend personeel zijn gestegen als gevolg van verdere intensivering van ICT-inspanningen. In 2015 is onder andere een digitaal klantportaal gerealiseerd. De andere bedrijfskosten zijn gestegen onder andere als gevolg van hogere kosten voor e-mailafhandeling en de incidentele vrijval van de in 2014 onder de kortlopende schulden gerubriceerde verplichting voor het uitkeren van natschade bij ons waterproductiebedrijf Budel.

Geconsolideerde jaarrekening - Toelichting op de geconsolideerde Winst- en Verliesrekening

Kosten accountantsorganisatie

	2015	2014
Controle van de jaarrekening	203	160
Andere controleopdrachten	37	28
Andere niet-controlediensten	14	277
Fiscale adviesdiensten	4	117
Totaal	258	582

De accountantskosten hebben betrekking op de kosten zoals deze in het verslagjaar zijn verantwoord. Deze zijn aanmerkelijk lager dan in 2014. In dat jaar is in het kader van de berekening van de afkoopwaarde van de NV TWM een groot beroep gedaan op de accountant.

Dotaties voorzieningen en vrijval

De post dotaties voorzieningen en vrijval betreft de volgende posten:

	2015	2014
Amovering transport- en distributieleidingen	11.728	9.278
Amovering productielocaties	1.454	658
Droogteschade grondwaterwinning en hydrologisch natuurherstel	161	-125
Groot onderhoud	-195	10
Totaal	13.148	9.821

De dotatie aan de voorziening Amovering transport- en distributieleidingen is met name hoger als gevolg van de voorgenomen verhoging van het tempo van saneren. Daarnaast heeft in 2014 een incidentele vrijval plaatsgevonden voor dat deel van de leidingen dat tijdelijk buiten gebruik is gesteld en niet meteen is verwijderd.

De dotatie aan de voorziening Amovering productielocaties was in 2014 lager ten gevolge van een incidentele vrijval.

F-III Lonen en salarissen

	2015	2014
Lonen en salarissen	42.550	41.557
Rentedotatie en vrijval diensttijdgratificaties	85	332
Rentedotatie en vrijval voorziening reorganisatie	9	-39
Rentedotatie en vrijval compensated absences	34	18
Totaal mutaties in personeelsvoorzieningen	128	311
Totaal lonen en salarissen	42.678	41.868
Pensioenlasten	5.139	6.144
Sociale premies	4.972	4.997
Totaal sociale lasten	10.111	11.141
Totaal	52.789	53.009

Gewogen gemiddeld aantal personeelsleden naar voltijdbanen

	2015	2014
Brabant Water NV	698	700
HydroCare BV	50	47
Totaal	748	747

In 2015 zijn de cao-lonen toegenomen met 1,5%. Dit geldt voor zowel medewerkers met een marktconform salaris als medewerkers met een salarisgarantie. Dit verklaart de stijging van de salariskosten. De totale kosten zijn gedaald door een daling van zowel de pensioenpremies als de ziektekostenpremies.

Als gevolg van de daling van de sociale lasten zijn de salariskosten per medewerker per saldo gedaald.

Bezoldiging Raad van Commissarissen en Bestuur

De bezoldigingen van de Raad van Commissarissen alsmede van het Bestuur vinden plaats op basis van het bezoldigingsbeleid zoals dat door de Algemene Vergadering vastgesteld is in haar vergaderingen van respectievelijk 20 juni 2002 en 24 juni 2011.

Sinds 1 januari 2013 vallen de Raad van Commissarissen en het Bestuur onder de Wet Normering Topinkomens (WNT) met de daarbij behorende normen en overgangperiodes. De bezoldigingen van de Raad van Commissarissen en het Bestuur voldeden over het verslagjaar 2015 aan alle wettelijke vereisten van de WNT met inachtnaam van het overgangsrecht.

Onderstaand zijn de bezoldigingselementen weergegeven volgens de definities zoals voorgeschreven in de WNT, uitgedrukt in euro's exclusief btw.

Raad van Commissarissen

Naam	Tot 1 juli	Vanaf 1 juli	Belastbaar loon
Mevrouw drs.ir. J.M. Driessen	geen lid	lid	4.143
Mevrouw drs. C.J.M.A. van Esch	geen lid	lid	4.106
De heer dr. H.A.G. Hellegers	lid	geen lid	4.059
De heer H. Hieltjes	lid	lid	8.187
Mevrouw ir. J.M. Leemhuis-Stout	lid	geen lid	4.101
De heer mr. J.M.L. Niederer	voorzitter	voorzitter	11.011
Mevrouw drs. M. Rookmaker	lid	geen lid	4.068
Mevrouw J.A.M. Thijs	geen lid	lid	4.127

Bestuur

Het bestuur van Brabant Water NV bestaat uit één persoon: de heer drs. G.J. van Nuland (geboortedatum 27-02-1956). Hij heeft een arbeidscontract op fulltime basis, daterend uit 2001. Zijn bezoldigingscijfers over 2015 zijn:

Salaris	207.806
Vakantietoelage	16.625
Overige belastbare emolumenten ⁽¹⁾	15.806
Pensioenpremies ⁽²⁾	53.438
Fiscale bijtelling dienstauto ⁽³⁾	4.825

⁽¹⁾Samenhangend met o.a. de CAO

⁽²⁾De pensioenvoorziening van het Bestuur verloopt via het ABP. Het ABP-reglement is daarbij van toepassing. Er is sprake van een middelloonsysteem.

⁽³⁾Door Brabant Water NV wordt een dienstauto ter beschikking gesteld. De fiscale bijtelling daarover is volledig voor rekening van het Bestuur.

Geconsolideerde jaarrekening - Toelichting op de geconsolideerde Winst- en Verliesrekening**F-IV Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa**

	2015	2014
Materiële vaste activa	31.561	30.874
Immateriële vaste activa	14	13
Desinvesteringen	1.421	2.772
Opbrengsten verkoop vaste activa	-1.558	-673
Bijdragen leidingen en KWO-installaties	-6.097	-5.911
Totaal	25.341	27.075

Bij buitengebruikstelling van vaste activa wordt het restant van de boekwaarde direct afgeschreven. Bij eventuele verkoop wordt de verkoopopbrengst geheel in mindering gebracht op de afschrijving.

F-V Overige waardeveranderingen van immateriële en materiële vaste activa

Het betreft hier de afwaardering van enkele KWO-projecten, samenhangende met de maximalisering van de in rekening te brengen tarieven op basis van de Warmtewet.

F-VI Overige bedrijfskosten

	2015	2014
Kantoorkosten	8.378	8.797
Belastingen en overheidsheffingen	4.703	4.570
Andere personeelskosten	3.289	3.165
Gebruiksrechten	939	910
Oninbare vorderingen	500	1.729
Totaal	17.809	19.171

G Financiële baten en lasten

	2015	2014
Opbrengst van vorderingen die tot de vaste activa behoren en van obligaties	3.219	2.322
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	1.036	666
Rentelasten en soortgelijke kosten	-1.888	-8.268
Totaal	2.367	-5.280

De rentebaten en opbrengsten van vorderingen die tot de vaste activa behoren en van obligaties hebben betrekking op uitstaande geldleningen, aangekochte obligaties, het verkoopresultaat op obligaties en hypotheekleningen verstrekt aan personeel. In 2015 zijn deze aanmerkelijk hoger als gevolg van bij verkoop van obligaties gerealiseerde resultaten.

De rentelasten hebben onder andere betrekking op rekeningcourant kredieten en langlopende geldleningen. In 2014 zijn hier eveneens in opgenomen de financieringslasten die samenhangen met de te betalen overnamesom aan de NV TWM. Het betreft hierbij de rentelasten over de periode 1 juni 2007 tot en met 31 december 2014 voor een bedrag van € 6,6 miljoen.

H Belasting en resultaat deelnemingen

	2015	2014
Belasting uit gewone bedrijfsuitoefening	-21	126
Aandeel resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	163	203
Totaal	142	329

Jaarrekening 2015

Enkelvoudige jaarrekening

Enkelvoudige jaarrekening

Enkelvoudige Balans per 31 december *na resultaatbestemming*

(Bedragen x 1.000 euro)

	2015	2014
Activa		
A Vaste Activa		
I Materiële vaste activa	782.286	741.343
II Financiële vaste activa	69.355	82.780
	851.641	824.123
B Vlottende Activa		
I Vorderingen en overlopende activa	34.147	48.497
II Liquide middelen	18.604	9.389
	52.751	57.886
Totaal activa	904.392	882.009

Enkelvoudige jaarrekening

Enkelvoudige Balans per 31 december *na resultaatbestemming*

(Bedragen x 1.000 euro)

	2015	2014
Passiva		
C Eigen Vermogen		
Gestort en opgevraagd kapitaal	278	278
Wettelijke reserve	5.988	5.981
Overige reserves	493.199	452.554
Bestemmingsreserve	25.000	25.000
	524.465	483.813
D Vreemd Vermogen		
I Voorzieningen	127.230	123.128
II Langlopende schulden	189.540	186.431
III Kortlopende schulden en overlopende passiva		
a Kredietinstellingen	4.426	7.218
b Leveranciers	12.671	15.969
c Overige schulden	46.060	65.450
	63.157	88.637
	379.927	398.196
	904.392	882.009

Enkelvoudige jaarrekening

Enkelvoudige Winst- en Verliesrekening

(Bedragen x 1.000 euro)

	2015	2014
Overig resultaat na belastingen	38.734	29.030
Aandeel resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	1.918	1.041
Netto resultaat	40.652	30.071

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

(Bedragen x 1.000 euro)

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW.

Voor de algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening, de grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat, alsmede voor de toelichting op de onderscheiden activa en passiva en de resultaten wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening, voor zover hierna niet anders wordt vermeld.

Toepassing van artikel 402 Boek 2 BW

De financiële gegevens van Brabant Water NV zijn in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt. Derhalve vermeldt de Winst-en-Verliesrekening van Brabant Water NV conform artikel 402 Boek 2 BW slechts het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen na belastingen en het overige resultaat na belastingen.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde, doch niet lager dan nihil. Deze nettovermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen van Brabant Water NV.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de vennootschap geheel of ten dele instaat voor schulden van de desbetreffende deelneming, respectievelijk de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt een voorziening gevormd. Bij het bepalen van de omvang van deze voorziening wordt rekening gehouden met reeds op vorderingen op de deelneming in mindering gebrachte voorzieningen voor oninbaarheid.

Enkelvoudige jaarrekening - Toelichting op de enkelvoudige balans

A-II Materiële vaste activa

	2015
Aanschafwaarde 31 december 2014	1.462.840
Afschrijvingen t/m 31 december 2014	-721.497
Boekwaarde 31 december 2014	741.343
Investeringsuitgaven 2015	72.796
Afschrijvingen 2015	-30.397
Desinvesteringen en overige waardeveranderingen 2015	-1.456
	40.943
Boekwaarde per 31 december 2015	782.286

De afschrijvingen en desinvesteringen zijn verantwoord onder de post afschrijvingen in de Winst- en Verliesrekening. Bij verkoop van vaste activa wordt een eventueel restant van de boekwaarde in mindering gebracht op de opbrengst. Een eventuele verkoopopbrengst wordt in mindering van de afschrijvingen gebracht. In afwijking van voorgaande jaren wordt een eventueel batig saldo niet meer gepresenteerd onder de overige opbrengsten.

Materiële vaste activa	Bedrijfs-gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Leidingen in distributie-gebied	Andere vaste bedrijfs-middelen en niet aan bedrijfs-uitoefening dienstbaar	Materiële vaste activa in uitvoering	Totaal
Aanschafwaarde per 31 december 2014	273.686	280.996	807.953	42.597	57.608	1.462.840
Investeringsuitgaven 2015	–	–	–	–	72.796	72.796
Desinvesteringen in 2015	-188	-317	-9.818	-1.134	–	-11.457
In gebruik gestelde materiële vaste activa 2015	1.405	9.515	42.505	3.933	-57.358	–
Aanschafwaarde per 31 december 2015	274.903	290.194	840.640	45.396	73.046	1.524.179
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2014	-120.202	-163.970	-403.371	-33.954	–	-721.497
Afschrijvingen in 2015	-4.793	-11.341	-10.904	-3.359	–	-30.397
Afgeschreven deel desinvesteringen 2015	–	149	8.890	962	–	10.001
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2015	-124.995	-175.162	-405.385	-36.351	–	-741.893
Boekwaarde per 31 december 2015	149.908	115.032	435.255	9.045	73.046	782.286
Boekwaarde per 31 december 2014	153.484	117.026	404.582	8.643	57.608	741.343

Enkelvoudige jaarrekening - Toelichting op de enkelvoudige balans

A-II Financiële vaste activa

	2015	2014
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	8.730	6.974
Overige effecten	44.075	54.161
Overige vorderingen	8.635	13.860
Andere deelnemingen	7.696	7.534
Door hypotheek gedekte leningen	219	251
Totaal	69.355	82.780

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

In 2008 is door Brabant Water NV de vennootschap HydroCare BV opgericht. Dit is een 100% deelneming die gewaardeerd wordt tegen de netto vermogenswaarde.

	2015
Boekwaarde per 31 december 2014	6.974
Resultaat 2015 HydroCare BV	1.756
Boekwaarde per 31 december 2015	8.730

De financiële gegevens van de Hydrocare groep zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening.

B-I Vorderingen en overlopende activa

Deze vorderingen hebben een kortlopend karakter (<1 jaar), met uitzondering van de vooruitbetaalde gebruiksrechten.

	2015	2014
Vorderingen op groepsmaatschappijen	10.078	10.255
Overige vorderingen en transitoria	8.651	20.449
Handelsdebiteuren	12.443	13.256
Vooruitbetaalde gebruiksrechten	2.818	3.757
Vorderingen op personeel	157	781
Totaal	34.147	48.497

Vorderingen op groepsmaatschappijen

Aan groepsmaatschappijen zijn financieringen verstrekt en goederen en diensten geleverd. Over de verstrekte financieringen wordt een marktconform rentetarief in rekening gebracht. Voor onderlinge leveringen worden marktconforme tarieven berekend.

B-II Liquide middelen

	2015	2014
Spaarrekeningen	18.117	7.502
Banken rekening courant	487	1.887
Totaal	18.604	9.389

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de vennootschap.

Enkelvoudige jaarrekening - Toelichting op de enkelvoudige balans

C Eigen Vermogen

	Gestort en opgevraagd kapitaal	Wettelijke reserve	Overige reserves	Bestemmings- reserve	Totaal
Stand per 31 december 2014	278	5.981	452.554	25.000	483.813
Resultaat 2015	–	–	40.652	–	40.652
Aanpassing wettelijke reserve	–	7	-7	–	–
Eigen vermogen per 31 december 2015	278	5.988	493.199	25.000	524.465

D Vreemd Vermogen

D-I Voorzieningen

	2015	2014
Amovering transport- en distributieleidingen	114.610	108.638
Amovering productielocaties	8.083	7.669
Droogteschade grondwaterwinning en hydrologisch natuurherstel	3.379	3.964
Diensttijdgratificaties	919	1.949
Compensated absences	237	591
Groot onderhoud	–	264
Reorganisatie	2	53
Totaal	127.230	123.128

De toelichting, opbouw, het verloop en de verplichtingen in de toekomst van deze voorzieningen zijn toegelicht in de geconsolideerde jaarrekening.

D-II Langlopende schulden

	2015	2014
Bijdragen	175.471	169.027
Schulden aan kredietinstellingen	14.069	17.404
Totaal	189.540	186.431

D-III Kortlopende schulden en overlopende passiva

a. Kredietinstellingen

	2015	2014
Handelsbanken	899	–
Aflossingen langlopende schulden volgend verslagjaar	3.334	6.349
Nog te betalen rente	193	870
Aflossing leaseverplichtingen	–	–
Totaal	4.426	7.218

Enkelvoudige jaarrekening - Toelichting op de enkelvoudige balans**b. Leveranciers**

De schulden aan leveranciers zijn tegen de nominale waarde opgenomen.

c. Overige schulden

	2015	2014
Incasso afdrachten voor derden	19.642	18.579
Belastingen en premies	10.175	11.455
Personeel	11.786	9.511
Vooruit ontvangen investeringsbijdragen	1.279	2.506
Overige schulden en overlopende passiva	2.058	22.086
Waarborgsommen	1.119	1.313
Totaal	46.060	65.450

Toelichting niet uit de balans blijvende verplichtingen

Brabant Water NV staat borg voor kredietfaciliteiten van haar dochter tot een bedrag van maximaal € 13 miljoen. Ultimo verslagjaar is voor € 6,3 miljoen gebruik gemaakt van deze faciliteit. Over het opgenomen bedrag betaalt de dochter aan Brabant Water NV een garantievergoeding van 1,4%.

's-Hertogenbosch, 14 april 2016

Raad van Commissarissen van Brabant Water NV

De heer mr. J.M.L. Niederer
 Mevrouw drs. ir. J.M. Driessen
 Mevrouw drs. C.J.M.A. van Esch
 De heer mr. H.B. Hieltjes
 Mevrouw J.A.M. Thijs

Bestuur van Brabant Water NV

De heer drs. G.J. van Nuland

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de Algemene Vergadering van Brabant Water NV.

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2015 van Brabant Water NV te 's-Hertogenbosch gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2015 en de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2015 met de toelichting, waarin opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag van de directie, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de vennootschap gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Brabant Water NV per 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag van de directie, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag van de directie, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Breda, 14 april 2016

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend:

Drs. W. Veldhuis RA

Winstbestemming

Statutaire regeling winstbestemming

Artikel 26.2

De winst staat ter beschikking van de Algemene Vergadering, met dien verstande dat uitkeringen ten laste van de winst, afwijkend van het voorstel van de directie, slechts kunnen worden gedaan nadat de Raad van Commissarissen in de gelegenheid is gesteld om over de voorgenomen afwijking schriftelijk zijn oordeel te geven, rekening houdende met het belang van de vennootschap. Bij staking van stemmen over uitkering of reservering van winst wordt de winst waarop het voorstel betrekking heeft gereserveerd.

Winstbestemming 2015

Gelet op het door de Algemene Vergadering vastgestelde financieel beleid adviseren de Aandeelhouderscommissie en de Raad van Commissarissen aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders in te stemmen met het voorstel van het Bestuur om het resultaat van het boekjaar 2015 (40.652.000 euro) toe te voegen aan de Overige Reserves teneinde het weerstandsvermogen te versterken in verband met de nog te verwachten financiële verplichtingen, met name in verband met het zogeheten 'TWM-dossier'.

Afkortingen

BW	Burgerlijk Wetboek
FUR	Flexibele UittredingsRegeling
KWO	Koude- en WarmteOpslag
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
OR	Ondernemingsraad
SPW	Strategisch Plan Watervoorziening
TWM	NV Tilburgsche Waterleiding-Maatschappij
WNT	Wet Normering Topinkomens
WACC	Weighted Average Cost of Capital

